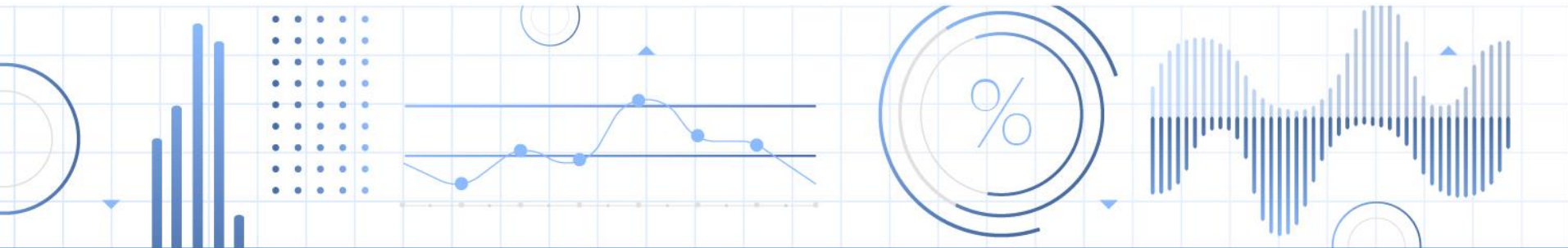

Attica Economic Review

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2023

«Ανθεκτική, αν και επιβραδυνόμενη, η εγχώρια οικονομική δραστηριότητα το δεύτερο εξάμηνο»

Περιεχόμενα

1.	Πρόλογος	3
2.	Διεθνές περιβάλλον	5
3.	Οικονομικό κλίμα	12
4.	Βραχυχρόνιοι δείκτες	17
5.	Δημοσιονομικά	26
6.	Τραπεζικά	32
7.	Ενέργεια	39
8.	Ειδικό θέμα: Το αποτύπωμα του κλάδου της ιδιωτικής ασφάλισης στην ελληνική οικονομία	44

Σημείωση: Το δελτίο παρουσιάζει στοιχεία που ήταν διαθέσιμα έως και τις 6/12/2023

Πρόλογος – Διεθνείς εξελίξεις

Η συνέχιση του πολέμου σε Ουκρανία και Μέση Ανατολή διατηρούν υψηλή την αβεβαιότητα για τις προοπτικές ανάκαμψης στην **παγκόσμια οικονομία** το 2024, ενώ ο **ρυθμός πληθωρισμού** αποκλιμακώνεται μεν, ωστόσο παραμένει σημαντικά υψηλότερος του στόχου. Το ΑΕΠ στην οικονομία της Ευρωζώνης κατέγραψε στασιμότητα το τρίτο τρίμηνο του 2023 με την Γερμανική οικονομία να καταγράφει αρνητικό ρυθμό μεταβολής. Η προσδοκία για διατήρηση του υψηλού **κόστους χρήματος** κατά τη διάρκεια του νέου έτους επιδεινώνει τις προοπτικές για επενδύσεις και κατανάλωση. Ο όγκος του διεθνούς εμπορίου υποχώρησε το τρίτο τρίμηνο, ενώ οι **διεθνείς κεφαλαιαγορές** εμφανίζουν μικτές τάσεις, με μικρή ανάκαμψη τον Νοέμβριο.

- Το **οικονομικό κλίμα** βελτιώθηκε στην Ευρώπη τον Νοέμβριο, κυρίως λόγω ανάκαμψης της καταναλωτικής εμπιστοσύνης και των επιχειρηματικών προσδοκιών στις Κατασκευές, καθώς οι προσδοκίες σε Βιομηχανία, Λιανικό Εμπόριο και Υπηρεσίες παρέμειναν αμετάβλητες.
- Οι **διεθνείς τιμές ενέργειας** κατέγραψαν μικρή διόρθωση τον Νοέμβριο. Το **ευρώ** ενισχύθηκε έναντι του δολαρίου τον ίδιο μήνα.
- Το **κόστος χρηματοδότησης** του ιδιωτικού τομέα συνέχισε την αυξητική πορεία στην Ευρωζώνη τον Οκτώβριο. Αντίθετα, οι αποδόσεις κρατικών ομολόγων εμφάνισαν μικρή διόρθωση τον Νοέμβριο.
- Μεταξύ των διεθνών **προκλήσεων**, ξεχωρίζουν η ενίσχυση των γεωπολιτικών εντάσεων, η αυξημένη αβεβαιότητα, ο περιορισμένος δημοσιονομικός «χώρος» σε οικονομίες με υψηλό χρέος, καθώς και η διατήρηση των υψηλών επιτοκίων για μεγαλύτερο διάστημα από όσο αναμενόταν αρχικά.

Πρόλογος – Εγχώριες τάσεις

Η **εγχώρια οικονομική δραστηριότητα** καταγράφει ανθεκτικότητα, αν και επιβραδύνθηκε το γ' τρίμηνο του 2023, σε 2,1% από 2,6% το προηγούμενο τρίμηνο. Θετικά στο ρυθμό μεγέθυνσης συνέβαλλε η ετήσια άνοδος των συνολικών επενδύσεων και της κατανάλωσης. Από την άλλη πλευρά, αρνητική ήταν συμβολή του εξωτερικού ισοζυγίου. Η ανάκτηση της **επενδυτικής βαθμίδας** από τριών εκ των τεσσάρων διεθνών οίκων που αναγνωρίζει η ΕΚΤ, αντανάκλα την ενίσχυση της εμπιστοσύνης των διεθνών επενδυτών προς τα ελληνικά χρεόγραφα. Ο **πληθωρισμός** έχει αποκλιμακωθεί, ωστόσο παραμένει υψηλότερος από το 3%, ενώ η άνοδος των τιμών σε είδη πρώτης ανάγκης παραμένει ισχυρή.

Στις **θετικές εξελίξεις εγχωρίως:**

- Η **αγορά εργασίας** εμφανίζει συστηματική πρόοδο, το εποχικά διορθωμένο ποσοστό ανεργίας να καταγράφεται κάτω από 10% τον Οκτώβριο, για πρώτη φορά έπειτα από 14 χρόνια.
- Το **επενδυτικό κλίμα** στις αγορές μετοχών εμφανίζεται ιδιαίτερα θετικό.
- Ανακοινώθηκε η έγκριση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή του αναθεωρημένου ελληνικού **Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανεκτικότητας**.

Μεταξύ των **προκλήσεων:**

- **Βραχυχρόνιοι δείκτες δραστηριότητας**, όπως το λιανικό εμπόριο συνεχίζουν να καταγράφουν κόπωση στο τρίτο τρίμηνο του 2023.
- Η επιβράδυνση στην Ευρωζώνη αναμένεται να επηρεάσει δυσμενώς την **δυναμική των ελληνικών εξαγωγών**.
- Η πτωτική πορεία στον **ρυθμό πληθωρισμού** έχει ανακοπεί τους φθινοπωρινούς μήνες.

Στο **ειδικό θέμα** του δελτίου παρουσιάζεται ανάλυση του αποτυπώματος της αγοράς ιδιωτικής ασφάλισης στην ελληνική οικονομία.

2. Διεθνές περιβάλλον

Διεθνές περιβάλλον - Σύνοψη

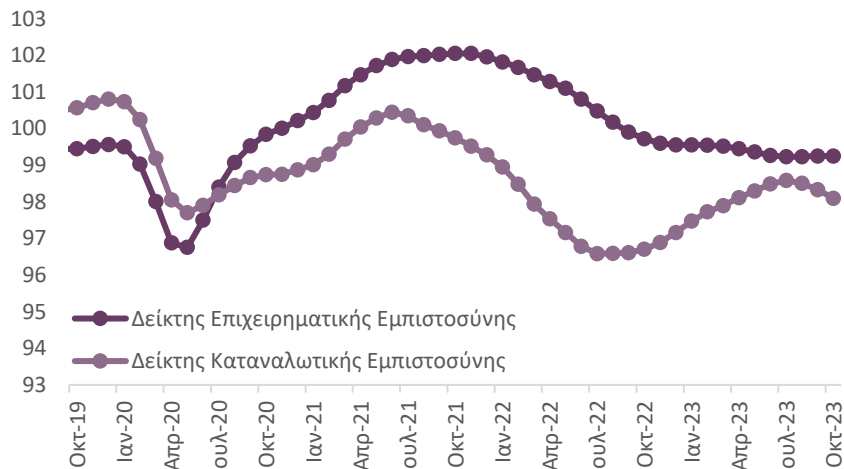
- Βελτίωση σημείωσε το **οικονομικό κλίμα** και τον Οκτώβριο στην Ευρωζώνη. Παγκοσμίως, υποχώρηση και σταθεροποίηση κατέγραφαν οι δείκτες **καταναλωτικής** και **επιχειρηματικής εμπιστοσύνης** τον προηγούμενο μήνα, αντίστοιχα.
- Επιτάχυνση της **οικονομικής δραστηριότητας** σε ΗΠΑ, μετριασμός σε Κίνα, επιβράδυνση σε Ευρωζώνη, το τρίτο τρίμηνο. Υποχώρηση του όγκου **διεθνούς εμπορίου** σε ετήσια βάση, το ίδιο τρίμηνο.
- Υποχώρηση σημείωσαν οι τιμές του **πετρελαίου** και του **φυσικού αερίου** τον Νοέμβριο. Υποχώρηση κατέγραψαν τα **βασικά μέταλλα** και άνοδο οι τιμές **τροφίμων και ποτών** τον Οκτώβριο.
- Ανοδικά κινήθηκε η ισοτιμία του **ευρώ** σε σχέση με το δολάριο τον Νοέμβριο.
- Άνοδο κατέγραψαν οι **κεφαλαιαγορές** σε Ευρωζώνη και ΗΠΑ, και υποχώρηση στην Κίνα τον Νοέμβριο.
- Το **κόστος κεφαλαίου** ανήλθε για επιχειρήσεις και παρέμεινε σταθερό για τα νοικοκυριά στην Ευρωζώνη τον Οκτώβριο. Οι αποδόσεις των κρατικών ομολόγων υποχώρησαν σε ΗΠΑ και Ευρωζώνη τον Νοέμβριο.

Βελτίωση του οικονομικού κλίματος στην Ευρωζώνη

Υποχώρηση της καταναλωτικής και σταθεροποίηση της επιχειρηματικής εμπιστοσύνης παγκοσμίως τον Οκτώβριο

Δείκτες Οικονομικού κλίματος χωρών ΟΟΣΑ

(στοιχεία εποχικά διορθωμένα, μακροχρόνιος μέσος 2008-2020 = 100)

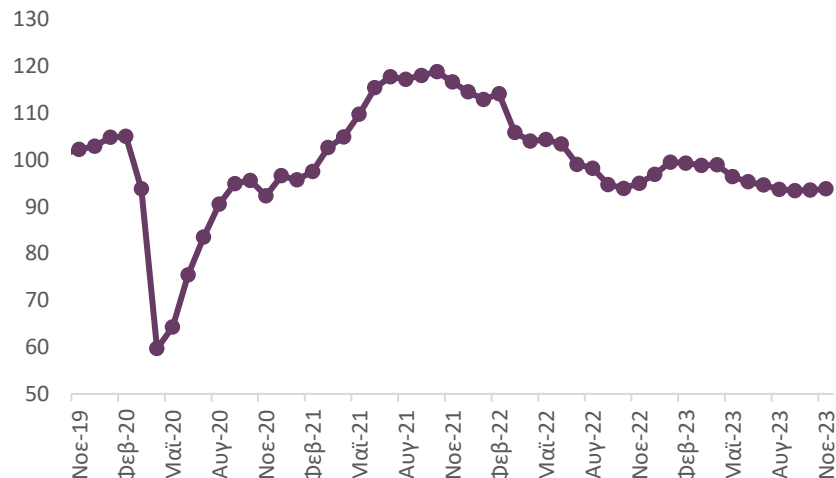

Πηγή: ΟΟΣΑ, έως 10/2023

Μικρή βελτίωση του δείκτη οικονομικού κλίματος στην Ευρωζώνη, στις 93,8 μονάδες τον Νοέμβριο

Δείκτης Οικονομικού κλίματος της Ευρωζώνης

(στοιχεία εποχικά διορθωμένα, μακροχρόνιος μέσος 2000-2019 = 100)

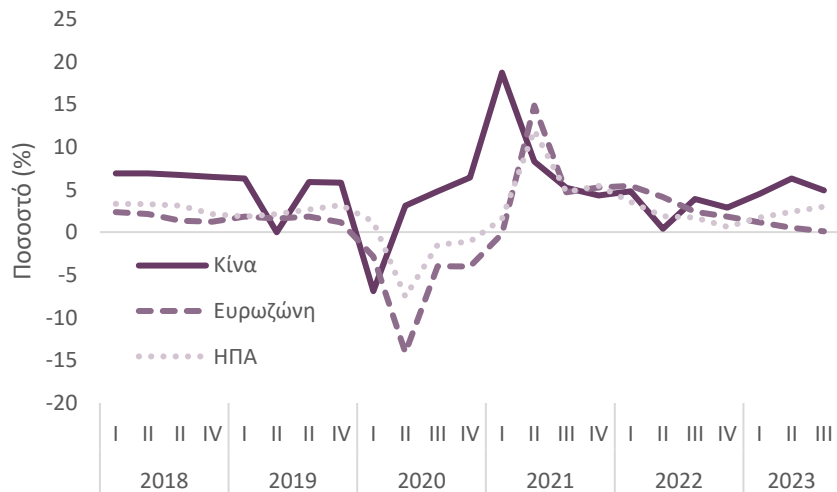

Πηγή: DG ECFIN, έως 11/2023

Μικτές τάσεις εμφανίζει η οικονομική δραστηριότητα, υποχωρεί ο όγκος διεθνούς εμπορίου

Επιτάχυνση της ανάπτυξης σε ΗΠΑ (+3,0%), μετριασμός σε Κίνα (+4,9%), επιβράδυνση σε Ευρωζώνη (+0,1%), το τρίτο τρίμηνο

Τριμηνιαίο πραγματικό ΑΕΠ, ετήσιες μεταβολές

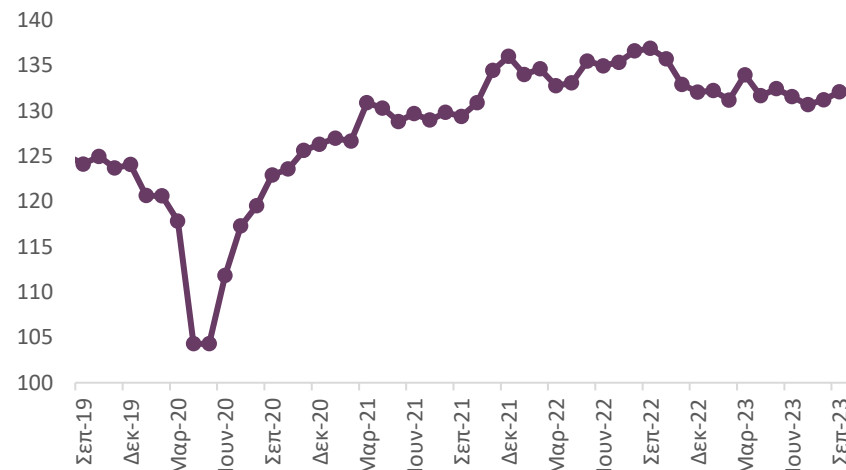

Πηγή: ΟΟΣΑ, έως 09/2023

Υποχώρηση σημειώνει ο όγκος διεθνούς εμπορίου το τρίτο τρίμηνο σε ετήσια βάση (-3,6%)

Παγκόσμιος Δείκτης Όγκου Εμπορίου (CPB)

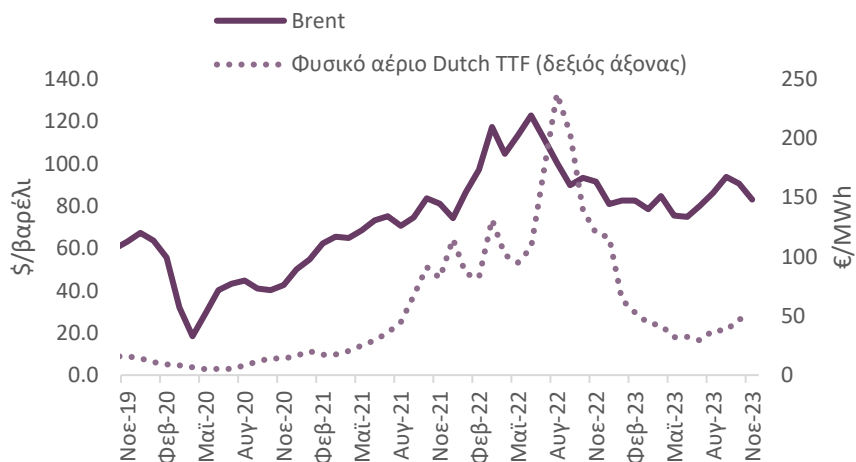
(εποχικά διορθωμένα στοιχεία, 2010=100)

Πηγή: CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis, έως 09/2023

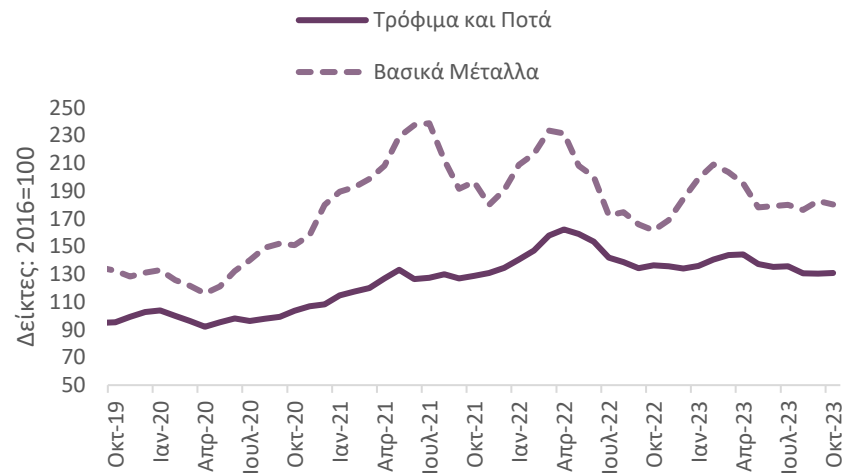
Υποχώρηση της διεθνούς τιμής πετρελαίου και του φυσικού αερίου τον Νοέμβριο

Υποχώρηση της τιμής του Brent τον Νοέμβριο κατά 8,5%, στα \$82,9/βαρέλι. Πτώση 3,3% στα 45,8€/MWh για το συμβόλαιο φυσικού αερίου TTF επόμενου μήνα.

Πηγή: EIA και NYMEX, έως 11/2023

Άνοδος στις τιμές τροφίμων και ποτών (0,3%) και πτώση στις τιμές βασικών μετάλλων (-1,4%) τον Οκτώβριο

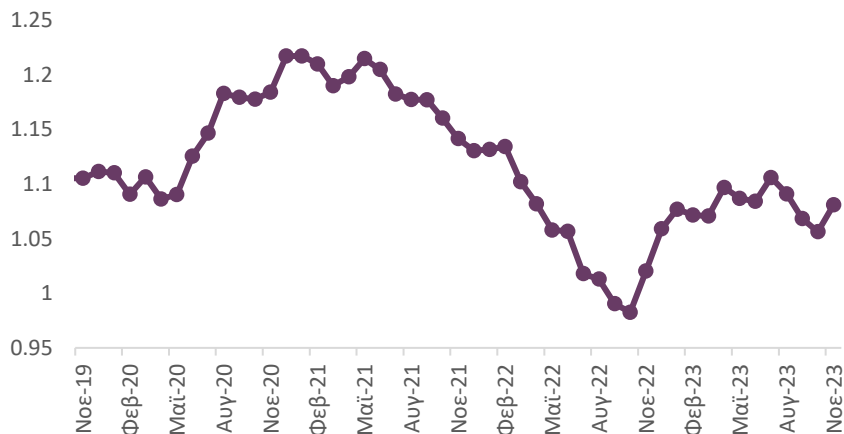

Πηγή: ΔΝΤ, Commodity data portal, έως 10/2023

Ανοδικά κινήθηκαν η ισοτιμία ευρώ/δολαρίου τον Νοέμβριο καθώς και οι διεθνείς κεφαλαιαγορές πλην Κίνας

Η ισοτιμία ευρώ/δολαρίου κατέγραψε άνοδο τον Νοέμβριο (+2,3%), στα 1,08 \$/€

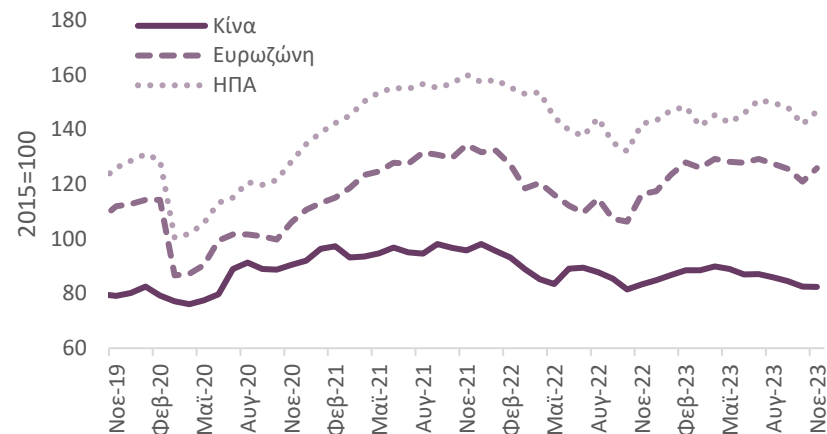
Ισοτιμία ευρώ/δολαρίου

Πηγή: ΕΚΤ, έως 11/2023

Ανάκαμψη των τιμών μετοχών σημειώθηκε σε Ευρωζώνη (+4,0%) και ΗΠΑ (+3,4%), ενώ συνεχίστηκε η υποχώρηση στην Κίνα (-0,2%), τον Νοέμβριο

Χρηματιστηριακοί Δείκτες Μετοχών

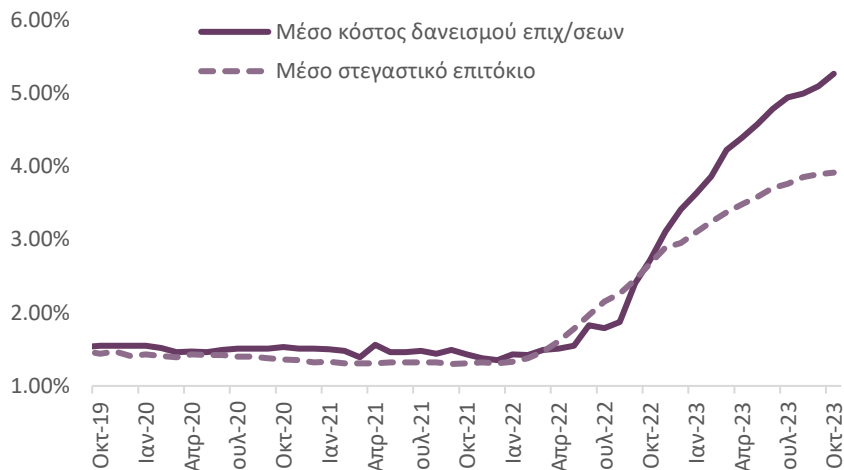
Πηγή: ΟΟΣΑ, μηνιαίος μ.ό. τιμών κλεισίματος γενικών δεικτών, έως 11/2023.

Περαιτέρω άνοδος του κόστους χρηματοδότησης στην Ευρωζώνη για επιχειρήσεις. Υποχωρούν οι αποδόσεις των κρατικών ομολόγων σε ΗΠΑ και Ευρωζώνη

Σταθεροποίηση κόστους δανεισμού για νοικοκυριά (στο 3,9%), άνοδος για επιχειρήσεις (σε 5,3%) στην Ευρωζώνη τον Οκτώβριο

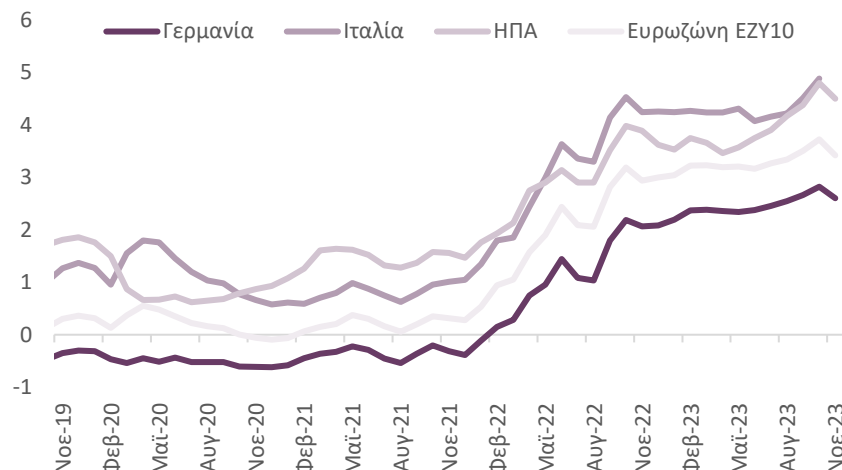
Υποχώρηση αποδόσεων 10-ετών κρατικών ομολόγων σε ΗΠΑ (στο 4,5%) και Ευρωζώνη (στο 3,4%) τον Νοέμβριο

Τραπεζικά επιτόκια δανεισμού στην Ευρωζώνη

Πηγή: ΕΚΤ, έως 10/2023

Αποδόσεις 10-ετών κρατικών ομολόγων

Πηγή: ΟΟΣΑ και ΕΚΤ, έως 11/2023. Σημείωση: Διαθέσιμα στοιχεία για Ιταλία έως 10/2023.

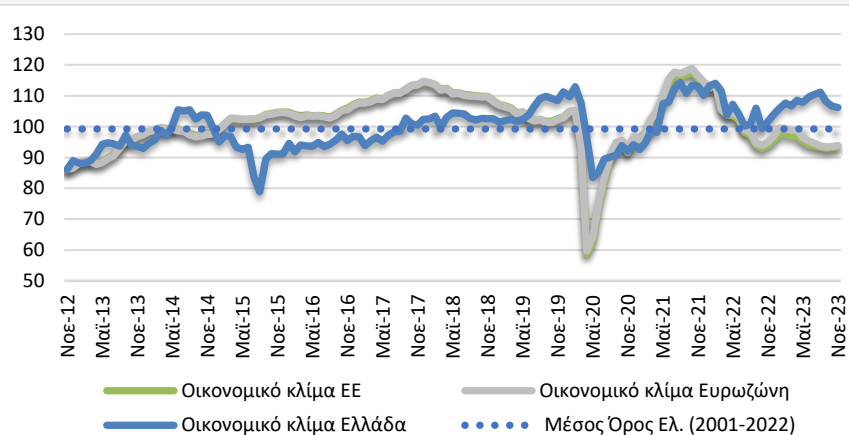
3. Οικονομικό κλίμα

Οικονομικό κλίμα - Σύνοψη

- Ο δείκτης **Οικονομικού Κλίματος** εξασθένησε ελαφρά τον Νοέμβριο, και παράλληλα διατηρήθηκε ήπια υψηλότερα από το αντίστοιχο επίπεδο του προηγούμενου έτους (+4,6 μονάδες του δείκτη σε σχέση με τον Νοέμβριο 2022).
- Στις **επιχειρηματικές προσδοκίες**, σημειώθηκε υποχώρηση σε Λιανικό εμπόριο, Βιομηχανία και Κατασκευές, με τις Υπηρεσίες να ενισχύονται σημαντικά.
- Η **καταναλωτική εμπιστοσύνη** παρουσίασε οριακή υποχώρηση, ενώ παράλληλα κυμάνθηκε ήπια υψηλότερα σε σχέση με ένα έτος νωρίτερα (+6,3 μονάδες του δείκτη έναντι του Νοεμβρίου 2022).

Μικρή επιδείνωση του εγχώριου δείκτη οικονομικού κλίματος τον Νοέμβριο, με οριακή εξασθένηση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης

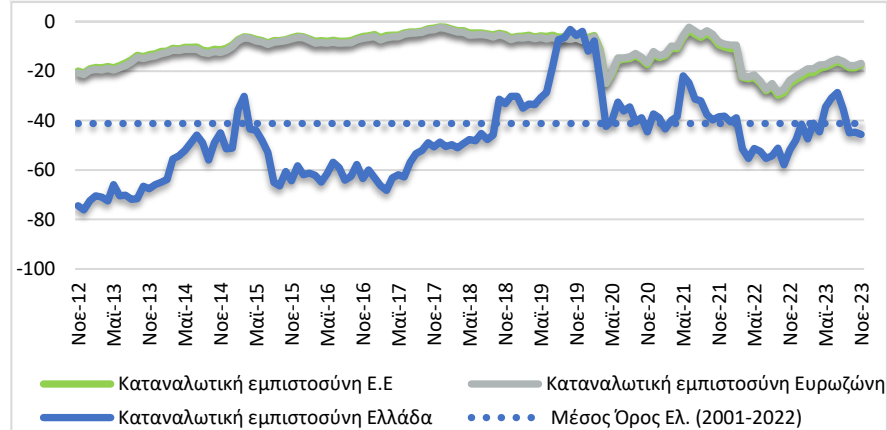
Επιδείνωση του δείκτη οικονομικού κλίματος, υποχώρηση σε όλους τους τομείς πλην Υπηρεσιών...

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος εξασθένησε ελαφρά τον Νοέμβριο στις 106,2 μονάδες, έναντι 106,6 μονάδων τον Οκτώβριο και 101,6 μονάδων πριν ένα χρόνο

Πηγή: IOBE, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έως 11/2023

...με το δείκτη καταναλωτικής εμπιστοσύνης να υποχωρεί οριακά

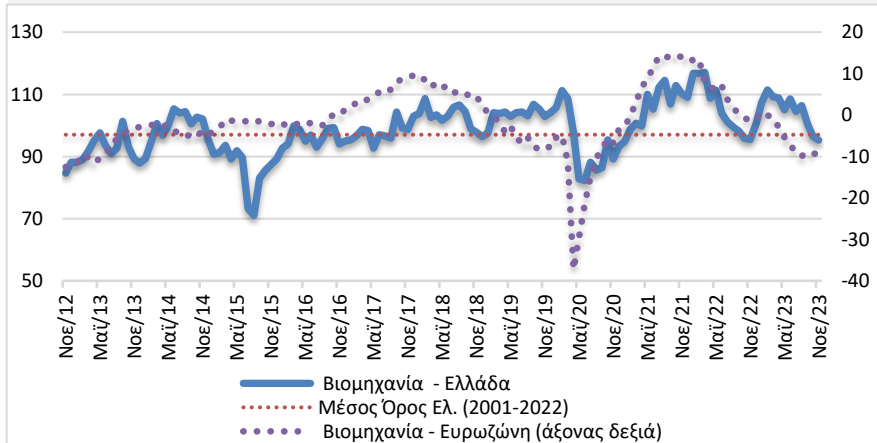

Ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης υποχώρησε οριακά τον Νοέμβριο και διαμορφώθηκε στις -45,6 μον. έναντι -44,7 τον Σεπτέμβριο, ελαφρά υψηλότερα από το περυσινό επίπεδο (-51,9 μον.).

Πηγή: IOBE, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έως 11/2023

Μικρή υποχώρηση των επιχειρηματικών προσδοκιών στη Βιομηχανία, σημαντική ενίσχυση στις Υπηρεσίες

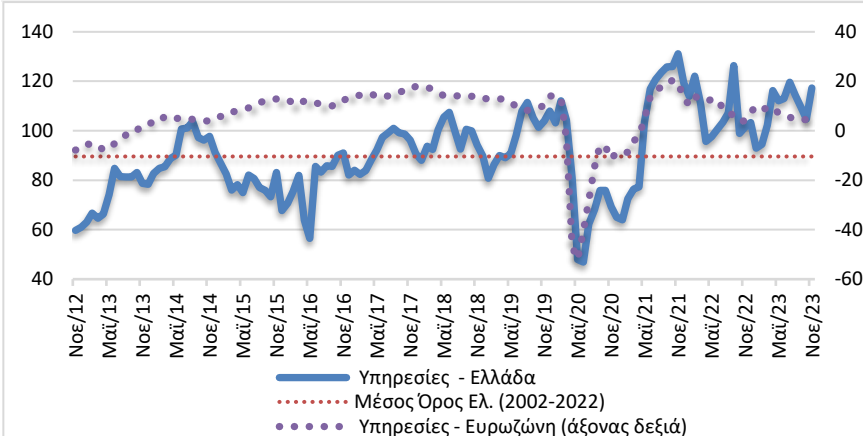
Μικρή εξασθένηση των προσδοκιών στη Βιομηχανία, λόγω ήπιας ενίσχυσης των αποθεμάτων

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη **Βιομηχανία** εξασθένησε ελαφρά τον Νοέμβριο στις 95,3 (από 96,5 τον Οκτώβριο) μονάδες, σε οριακά χαμηλότερο επίπεδο από το περυσινό (95,5 μον.).

Πηγή: IOBE, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έως 11/2023

Σημαντική βελτίωση των προσδοκιών στις Υπηρεσίες, αισιοδοξία για την τρέχουσα ζήτηση

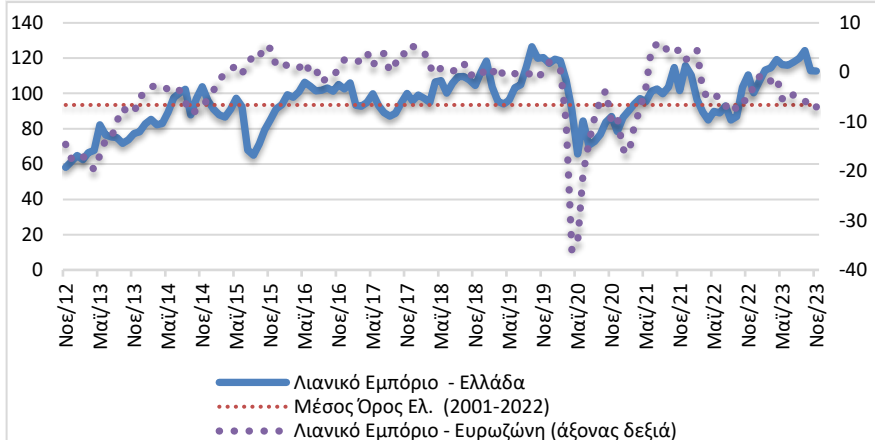

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις **Υπηρεσίες** ενισχύθηκε σημαντικά τον Νοέμβριο, στις 117,3 μονάδες, από 104,7 τον Οκτώβριο, σε αισθητά υψηλότερα επίπεδα με πριν ένα χρόνο (101,3 μον.).

Πηγή: IOBE, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έως 11/2023

Οριακή εξασθένηση στο Λιανικό εμπόριο, ήπια υποχώρηση στις Κατασκευές

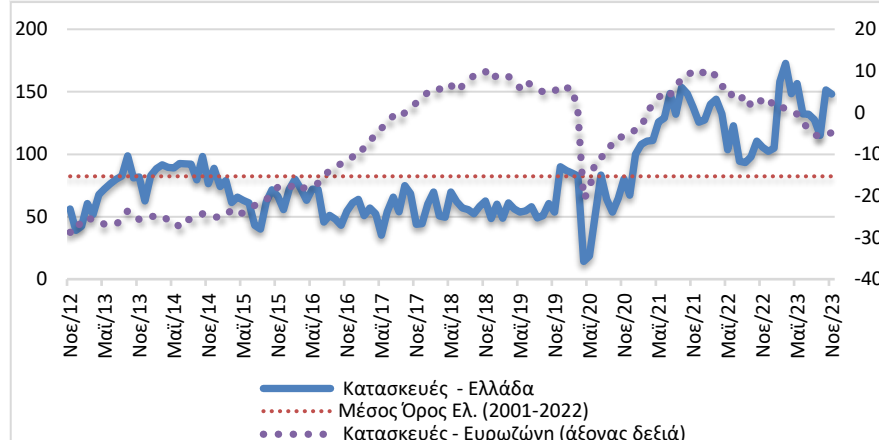
Οριακή υποχώρηση στις προσδοκίες στο Λιανεμπόριο, διατήρηση των αισιόδοξων προβλέψεων στις πωλήσεις

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στο **Λιανικό Εμπόριο** υποχώρησε οριακά τον Νοέμβριο στις 112,6 από 112,8 μον. τον Οκτώβριο, ήπια υψηλότερα από ένα έτος νωρίτερα (110,5 μον.)

Πηγή: IOBE, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έως 11/2023

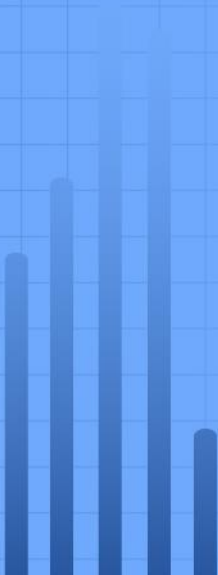
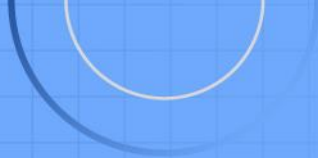
Ήπια εξασθένηση των προσδοκιών στις Κατασκευές, αισθητή υποχώρηση σε Ιδιωτικά έργα

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις **Κατασκευές** εξασθένησε ελαφρά τον Νοέμβριο, στις 148,2 μον., από 151,5 μον. τον Οκτώβριο, έντονα υψηλότερα του αντίστοιχου περυσινού (105,7 μον.)

Πηγή: IOBE, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έως 11/2023

4. Βραχυχρόνιοι δείκτες δραστηριότητας

Βραχυχρόνιοι δείκτες δραστηριότητας - Σύνοψη

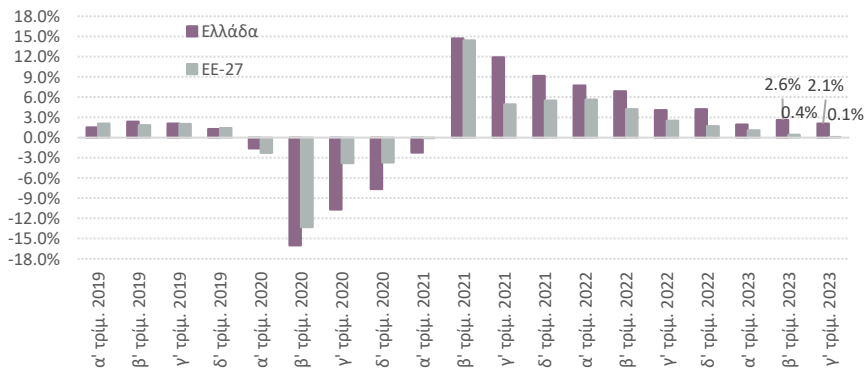
- Ο **ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης του πραγματικού ΑΕΠ** επιβραδύνθηκε το γ' τρίμηνο του 2023, σε 2,1% από 2,6% το προηγούμενο τρίμηνο. Θετικά στο ρυθμό μεγέθυνσης συνέβαλλε η ετήσια άνοδος των συνολικών επενδύσεων και της κατανάλωσης. Από την άλλη πλευρά, αρνητική ήταν συμβολή του εξωτερικού ισοζυγίου.
- Αύξηση της βιομηχανικής παραγωγής τον Σεπτέμβριο (2,0%) σε σχέση με ένα χρόνο νωρίτερα
- Επιβράδυνση της ιδιωτικής οικοδομικής δραστηριότητας τον Αύγουστο του 2023, σε σχέση με το 2022.
- Συνεχίζεται η κάμψη στο λιανεμπόριο τον Σεπτέμβριο.
- Μειώθηκε περαιτέρω το **ποσοστό ανεργίας**, στο 9,6% το εποχικά διορθωμένο ποσοστό τον Οκτώβριο, για πρώτη φορά σε μονοψήφιο ποσοστό μετά το καλοκαίρι του 2009.
- Στον **εξωτερικό τομέα**, έλλειμμα €404,3 εκ. κατέγραψε το Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (ΙΤΣ) τον Σεπτέμβριο, έναντι €850,5 εκ. το 2022, με βελτίωση στα ισοζύγια αγαθών, υπηρεσιών και δευτερογενών εισοδημάτων και επιδείνωση στα πρωτογενή εισοδήματα.
- Έλλειμμα €2,8 δισεκ. στο **ισοζύγιο αγαθών** τον Σεπτέμβριο, με μείωση εξαγωγών κατά €480 εκ. και εισαγωγών κατά €1,4 δισεκ.
- Πλεόνασμα €3,4 δισεκ. στο **ισοζύγιο υπηρεσιών** τον Σεπτέμβριο, με αύξηση εισπράξεων (€368 εκ.) και μείωση πληρωμών (-€100 εκ.).
- Εντονότερος ο **πληθωρισμός** τον Οκτώβριο στο 3,8% από 2,4% τον Σεπτέμβριο, αλλά ασθενέστερος στην Ευρωζώνη. Υποχώρηση του ρυθμού μεταβολής ΕνΔΤΚ, στο 3,0% τον Νοέμβριο.

Μικρή επιβράδυνση του ετήσιου ρυθμού ανάπτυξης, σε 2,1% στο γ' τρίμηνο. Κόπωση της κατανάλωσης και των πάγιων επενδύσεων. Ηπιότερη ενίσχυση των εξαγωγών έναντι των εισαγωγών.

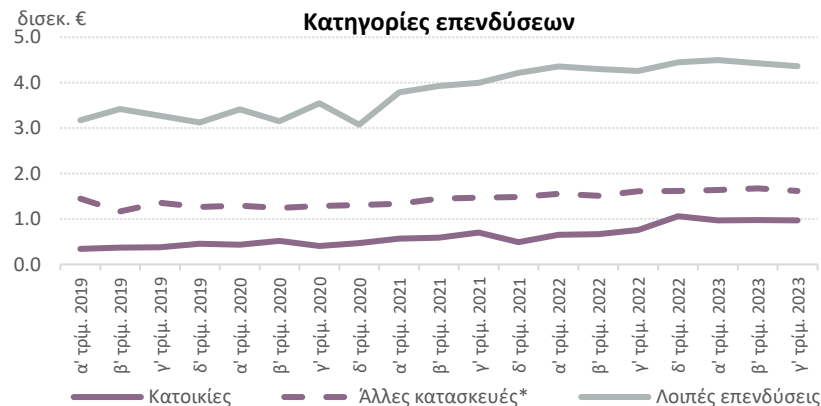
Ετήσια αύξηση του ΑΕΠ κατά 2,1% το γ' τρίμ. του 2023, από 2,6% στο προηγούμενο τρίμηνο. Επιβράδυνση της ιδιωτικής κατανάλωσης (+0,9%) και των παγίων επενδύσεων (+4,9%), ενίσχυση αποθεμάτων (+29,9%), μικρή ανάκαμψη των εξαγωγών (+1,0%). Η επίδοση του ΑΕΠ ήταν σαφώς ταχύτερη του μ.ό. στην ΕΕ.

Διατήρησαν τη δυναμική τους οι επενδύσεις σε κατοικίες (2,0% του ΑΕΠ ετησίως στο γ' τρίμ. του 2023). Άνοδο κατέγραψαν επίσης οι επενδύσεις σε άλλες κατασκευές (3,3% του ΑΕΠ) και οι λοιπές επενδύσεις (9,0% του ΑΕΠ).

Πραγματικό τριμηνιαίο ΑΕΠ (ρυθμός μεταβολής γ-ο-γ)

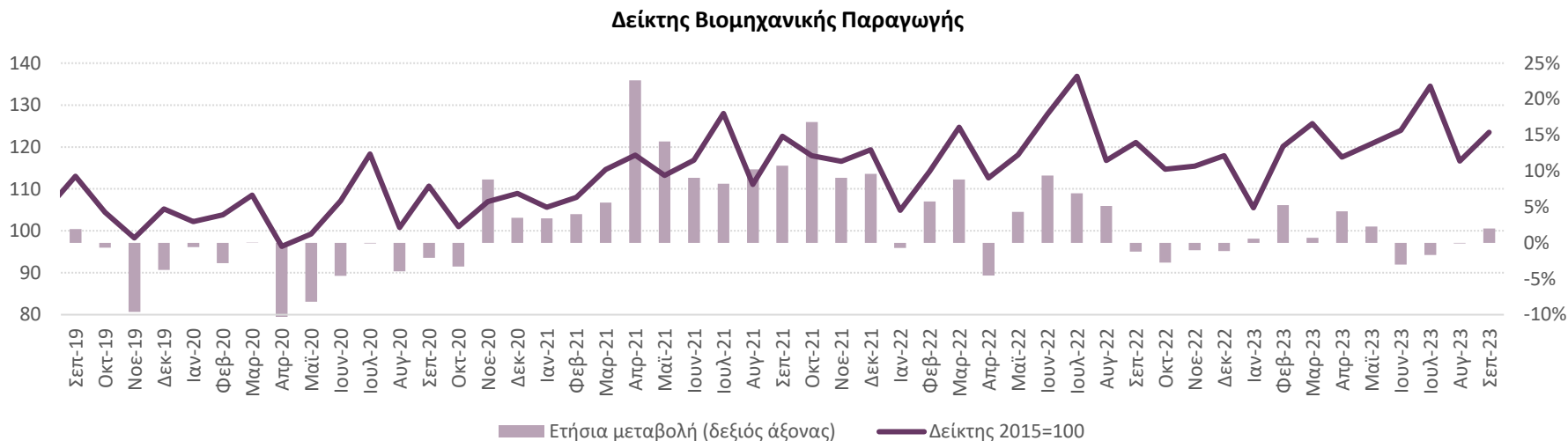
Κατηγορίες επενδύσεων

Πηγές: Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί και Eurostat, εποχικά διορθωμένα στοιχεία, σταθερές τιμές του 2015

* Οι άλλες κατασκευές περιλαμβάνουν τα δημόσια έργα, βιομηχανικά και εμπορικά κτίρια, ξενοδοχεία, κτήρια γραφείων και λοιπά μη οικιστικά κτήρια

Αύξηση της βιομηχανικής παραγωγής τον Σεπτέμβριο (2,0%) σε σχέση με ένα χρόνο νωρίτερα

Η αύξηση οδηγείται από τους κλάδους παραγωγής ηλεκτρισμού (+13,0% αντί -11,5% πέρσι) και παροχής νερού (+1,1% αντί -4,9%). Μείωση σε Μεταποίηση (-0,4% αντί +1,6%) και Ορυχεία (-1,9% αντί +0,8%). Στους μεταποιητικούς κλάδους υψηλής βαρύτητας, η παραγωγή φαρμάκων ενισχύθηκε κατά 22,6% (αντί -1,4% το 2022), ενώ μείωση σημειώθηκε σε βασικά μέταλλα (-7,7% αντί +1,3%) και στα Τρόφιμα (-5,1% αντί +2,4%)

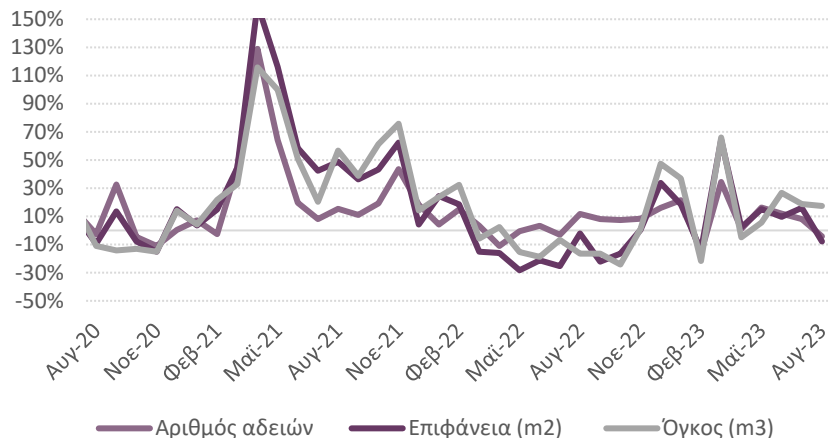
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, έως 9/2023

Επιβράδυνση της ιδιωτικής οικοδομικής δραστηριότητας τον Αύγουστο του 2023, σε σχέση με το 2022. Συνεχίζεται η κάμψη στο λιανεμπόριο τον Σεπτέμβριο.

Μείωση 4,3% στις νέες άδειες τον Αύγουστο. Αύξηση στον όγκο (+17,4%) αλλά μείωση της επιφάνειας των νέων οικοδομών (-7,8%)

Ετήσια μείωση στον όγκο πωλήσεων τον Σεπτέμβριο (-3,3%) αντί οριακής αύξησης 1,2% το προηγούμενο έτος

Ετήσια μεταβολή μεγεθών ιδιωτικής οικοδομικής δραστηριότητας (%)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, έως 8/2023

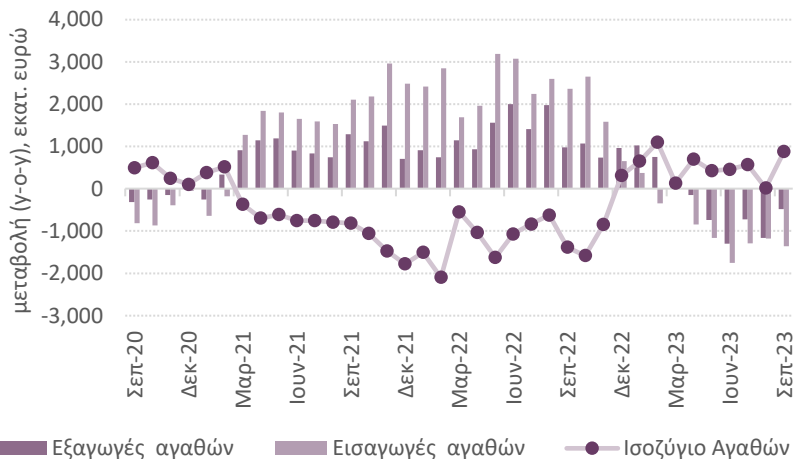
Δείκτης Όγκου στο Λιανικό Εμπόριο (ετήσια % μεταβολή)

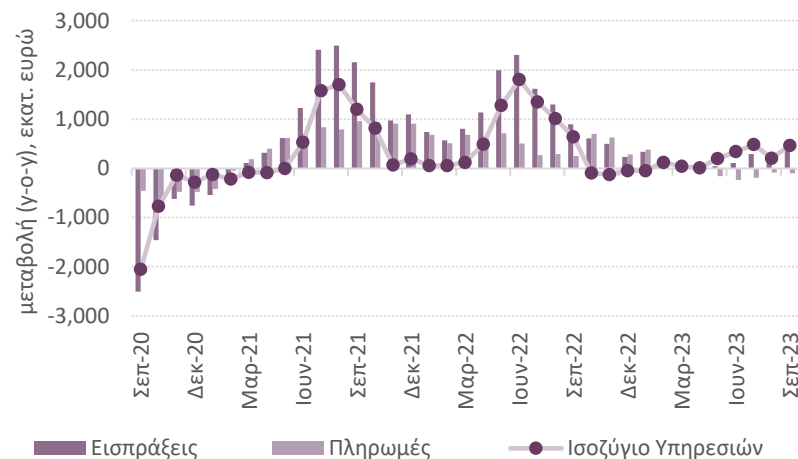
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, έως 9/2023

Σημαντική βελτίωση του ελλείμματος στο ισοζύγιο αγαθών τον Σεπτέμβριο, με επιπλέον ενίσχυση του πλεονάσματος στο ισοζύγιο υπηρεσιών

Ισοζύγιο Αγαθών

Ισοζύγιο Υπηρεσιών

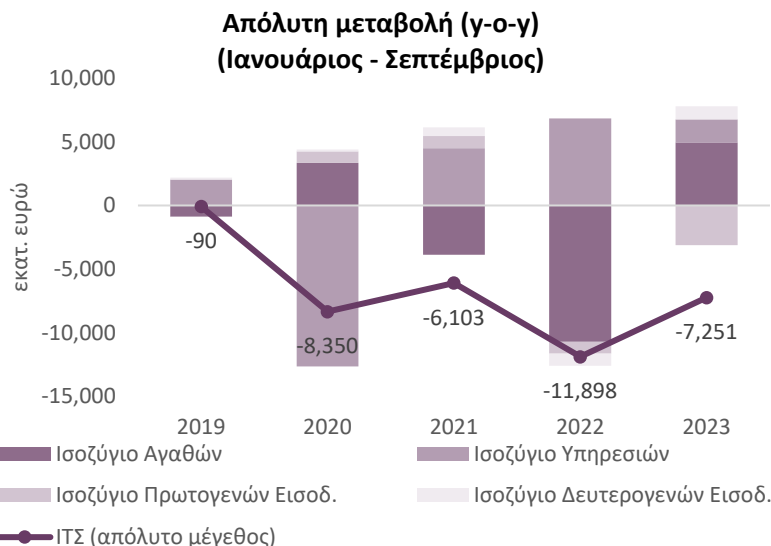

Στα €2,8 δισεκ. το έλλειμμα **ισοζυγίου αγαθών**, έναντι €3,7 δισεκ. το 2022, με πώση εξαγωγών κατά €480 εκ. και εισαγωγών κατά €1,4 δισεκ. Οι μειωμένες εξαγωγές οφείλονται κατά 67% στα λοιπά αγαθά, ενώ οι μειωμένες εισαγωγές προήλθαν κατά 85% από τα καύσιμα.

Το πλεόνασμα στο **ισοζύγιο υπηρεσιών** διαμορφώθηκε στα €3,4 δισεκ., με άνοδο κατά €468 εκ. σε σύγκριση με πέρυσι, λόγω της αύξησης των εισπράξεων κατά €368 εκ. και της μείωσης των πληρωμών κατά €100 εκ. Αύξηση των εισπράξεων από τουρισμό κατά €416 εκ., διπλάσια σε σχέση με τον Αύγουστο, πτώση στις μεταφορικές εισπράξεις (-€91 εκ.).

Στα €7,3 δισεκ. το έλλειμμα του Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών (ΙΤΣ) στο εννεάμηνο του έτους, έναντι €11,9 δισεκ. το 2022

Σημαντική βελτίωση σε όλα τα ισοζύγια και κυρίως στα αγαθά, με επιδείνωση όμως στο ισοζύγιο πρωτογενών εισοδημάτων.

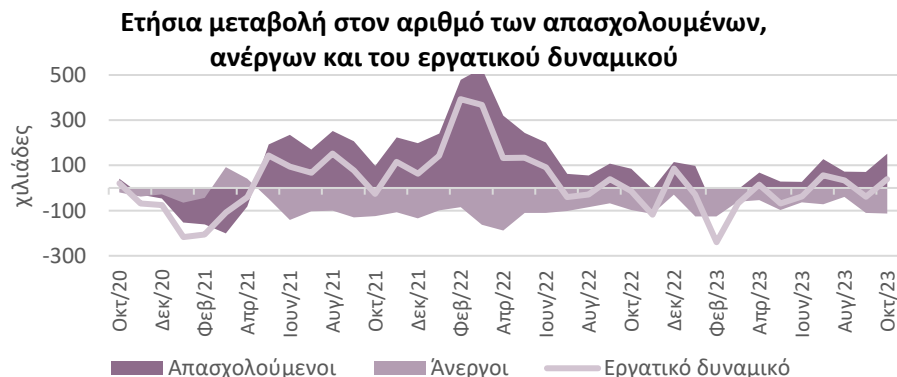
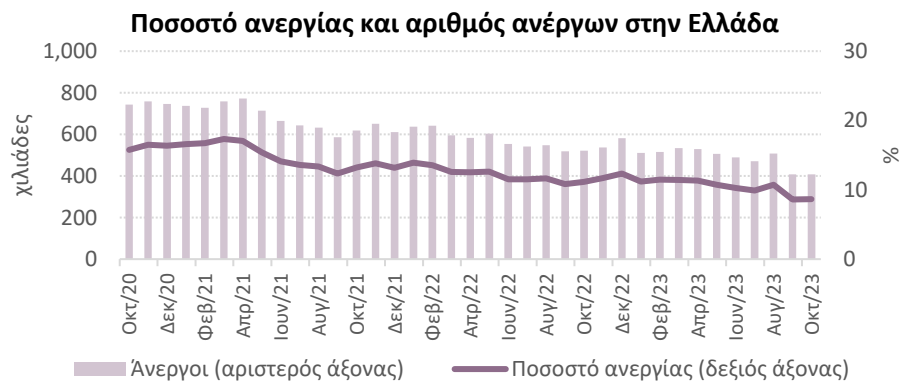
Σεπτέμβριος 2023: Στα €404,3 εκ. το έλλειμμα στο Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών τον Σεπτέμβριο, έναντι €850,0 εκ. το 2022.

Ιανουάριος - Σεπτέμβριος 2023:

- Σημαντική μείωση του ελλείμματος του ισοζυγίου αγαθών που διαμορφώθηκε στα €23,8 δισεκ., έναντι €28,7 δισεκ. το 2022, με μείωση των εξαγωγών κατά €2,5 δισεκ. και των εισαγωγών κατά €7,4 δισεκ. Το ισοζύγιο καυσίμων βελτιώθηκε κατά €3,8 δισεκ., και το ισοζύγιο λοιπών αγαθών (εκτός καυσίμων και πλοίων) κατά €1,1 δισεκ.
- Το πλεόνασμα στο ισοζύγιο υπηρεσιών διαμορφώθηκε στα €18,9 δισεκ., βελτιωμένο κατά €1,8 δισεκ., με αύξηση εισπράξεων κατά €1,5 δισεκ. και μείωση πληρωμών κατά €363,8 εκ. Οι τουριστικές εισπράξεις αυξήθηκαν στα €17,9 δισεκ. (+€2,4 δισεκ.) στο εννεάμηνο ξεπερνώντας τα ετήσια αποτελέσματα του 2022, ενώ οι εισπράξεις από μεταφορές μειώθηκαν στα €15,6 δισεκ. (-€1,7 δισεκ.).
- Ελλειμματικό το ισοζύγιο πρωτογενών εισοδημάτων στα -€3,4 δισεκ., έναντι -€275,5 εκ. το 2022, λόγω σημαντικής αύξησης των πληρωμών (τόκοι, μερίσματα, κέρδη).
- Ενίσχυση στο ισοζύγιο δευτερογενών εισοδημάτων στο €1,0 δισεκ., έναντι €31,1 εκ. πέρυσι.

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, έως 9/2023

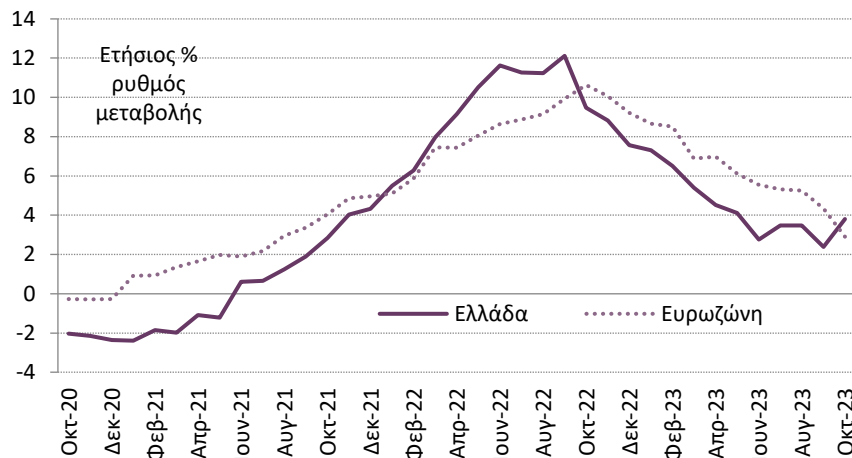
Συνεχίστηκε και τον Οκτώβριο η πτώση της ανεργίας, σε μονοψήφιο ποσοστό μετά από 14 χρόνια

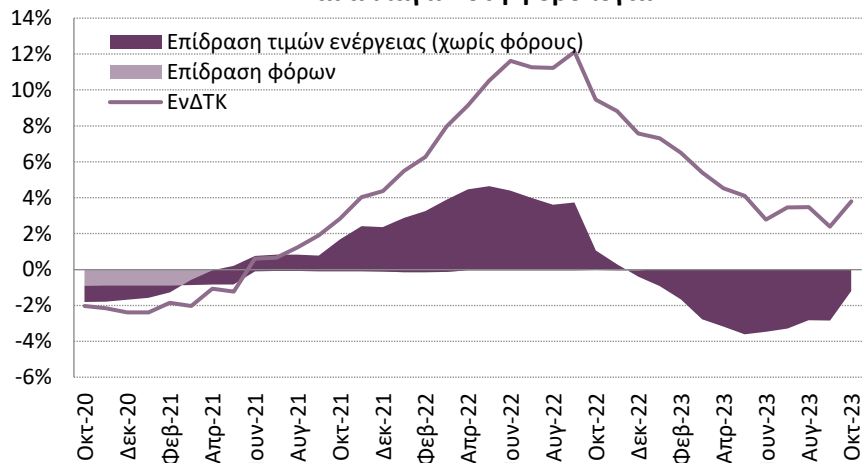
- Τον Οκτώβριο του 2023 το μη εποχικά προσαρμοσμένο ποσοστό ανεργίας κατήλθε στο 8,7% από 11,2% τον ίδιο μήνα του 2022 παρουσιάζοντας ισχυρή πτώση κατά -2,5 ποσοστιαίες μονάδες
- Ο αριθμός των ανέργων την ίδια περίοδο περιορίστηκε κατά 21,6% ή κατά 112,5 χιλ. άτομα, στους 408,8 χιλ. από τους 521,3 χιλ.
- Παράλληλα, ο αριθμός των απασχολούμενων ενισχύθηκε κατά 152,1 χιλ. ή κατά 3,7%, στους 4.304,4 χιλ. από τους 4.152,2
- Το εποχικά προσαρμοσμένο ποσοστό ανεργίας τον Οκτώβριο του 2023 παρουσίασε μείωση συγκριτικά με τον Σεπτέμβριο του 2023 καθώς κατήλθε στο 9,6% από 10,3%.
- Με βάση τα στοιχεία του ΕΡΓΑΝΗ, τον Αύγουστο του 2023 το ισοζύγιο προσλήψεων-αποχωρήσεων ήταν αρνητικό κατά 15,8 χιλ. θέσεις εργασίας (215,9 χιλ. προσλήψεις και 231,7 χιλ. αποχωρήσεις) μειωμένο συγκριτικά με το αρνητικό ισοζύγιο του Αυγούστου 2022 (-33,0 χιλ. θέσεις εργασίας, 198,0 χιλ. προσλήψεις και 231,0 χιλ. αποχωρήσεις).

Εντονότερος ο πληθωρισμός τον Οκτώβριο, ασθενέστερος στην Ευρωζώνη

Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΕνΔΤΚ)

ΕνΔΤΚ στην Ελλάδα και επίδραση τιμών ενεργειακών προϊόντων και αλλαγών στη φορολογία

Ελλάδα: Ισχυρότερος ο εναρμονισμένος πληθωρισμός τον Οκτώβριο, 3,8% από 2,4% τον Σεπτέμβριο. Η άνοδος του πληθωρισμού οφείλεται στην ηπιότερη αρνητική επίδραση των ενεργειακών αγαθών (-1,2%). Ελαφρώς ασθενέστερη η θετική επίδραση των λοιπών αγαθών (5,0%), ενώ παραμένει αμετάβλητη η μηδενική επίδραση των έμμεσων φόρων.

Για τον **Νοέμβριο** ο εγχώριος ρυθμός μεταβολής ΕνΔΤΚ εκτιμάται στο 3,0%.

Ευρωζώνη: Ασθενέστερος ο πληθωρισμός τον Οκτώβριο, στο 2,9%. Τον Νοέμβριο ο ρυθμός μεταβολής του ΕνΔΤΚ εκτιμάται στο 2,4%.

5. Δημοσιονομικά

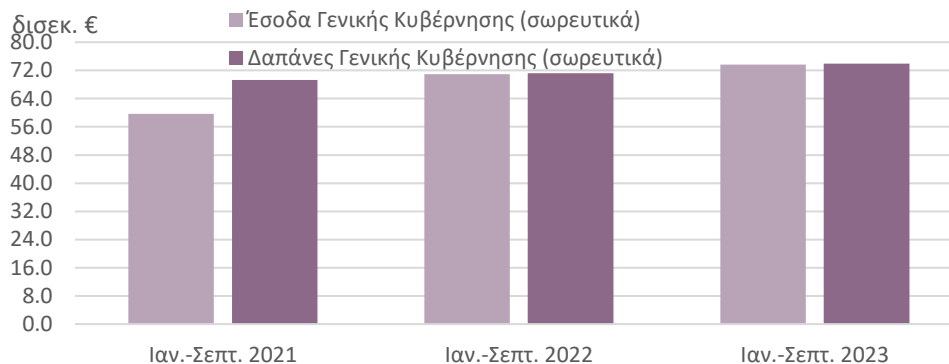
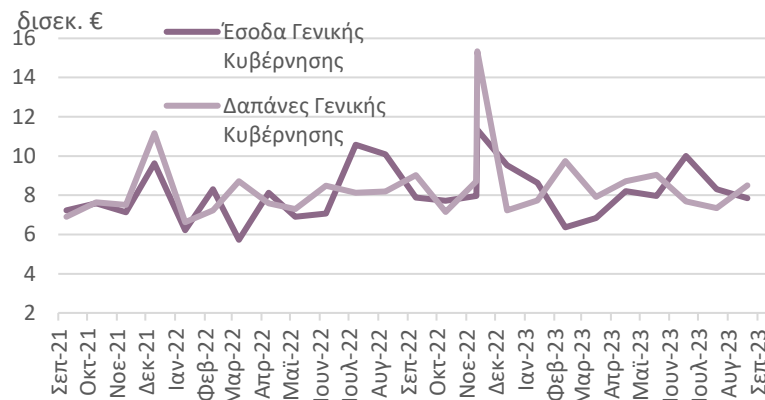
Δημοσιονομικά - Σύνοψη

- **Βελτίωση των δημοσίων οικονομικών τον Σεπτέμβριο** σε σχέση με ένα έτος πριν, λόγω της μεγαλύτερης ετήσιας μείωσης των δαπανών σε σχέση με τα έσοδα. Η **μείωση στις δαπάνες (-5,7%)** επήλθε κυρίως από τη μείωση στις επιδοτήσεις. Η **μείωση των εσόδων (-0,5%)** προήλθε κυρίως από τη μείωση στους έμμεσους φόρους και στις κεφαλαιακές μεταβιβάσεις εισπραχθείσες.
- Στο ενιάμηνο **Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου του 2023**, τα **έσοδα** ήταν €2,79 δισεκ. περισσότερα σε σχέση με πέρυσι, με αύξηση σε αρκετές υποκατηγορίες αλλά μεγάλη μείωση στις εισπράξεις κεφαλαιακών μεταβιβάσεων. Οι **δαπάνες** είναι αυξημένες κατά €2,65 δισεκ. σε σχέση με πέρυσι, με αύξηση σε αρκετές υποκατηγορίες, ειδικά στις κοινωνικές παροχές και στις πληρωμές τόκων.
- **Πρωτογενές πλεόνασμα** Γενικής Κυβέρνησης στην περίοδο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου (σε ταμειακή βάση) €5,49 δισεκ., έναντι πλεονάσματος €3,56 δισεκ. πριν ένα χρόνο.
- Η μέση **απόδοση των ελληνικών 10-ετών ομολόγων** κατέγραψε μικρή άνοδο τον Οκτώβριο, σε 4,3%, με το spread έναντι των αντίστοιχων Γερμανικών να διευρύνεται στις 148 από 142 μ.β.

Ετήσια μείωση δημοσίων δαπανών και εσόδων τον Σεπτέμβριο

Μείωση των δαπανών κατά 5,7%, από μείωση 10,3% τον Αύγουστο. Μείωση των εσόδων κατά 0,5% τον Σεπτέμβριο, από -17,6% ένα μήνα πριν.

Έσοδα - Δαπάνες Γενικής Κυβέρνησης*

Μειωμένες **δαπάνες** τον Σεπτέμβριο σε σχέση με πέρυσι κατά €511,6 εκατ., κυρίως λόγω της μείωσης στις επιδοτήσεις (-€1,24 δισεκ.). Μεγάλη αύξηση στους τόκους καταβληθέντες (+€498 εκατ.).

Τα **έσοδα** μειώθηκαν σε ετήσια βάση κατά €40,9 εκατ., κυρίως λόγω της μείωσης στους έμμεσους φόρους (-€496 εκατ.) και στις κεφαλαιακές μεταβιβάσεις εισπραχθείσες (-€138 εκατ.). Σημαντική αύξηση στους άμεσους φόρους (+€361 εκατ.).

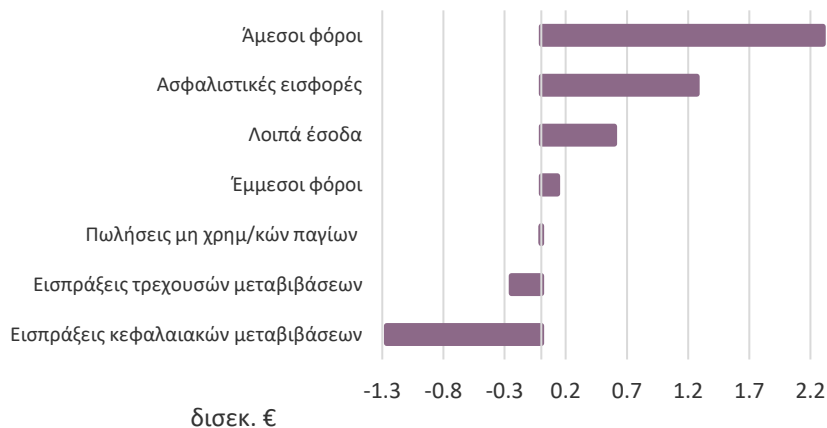
Στο **ενιάμηνο** τα έσοδα ήταν €2,79 δισεκ. περισσότερα (+3,9%) από πέρυσι ενώ οι δαπάνες ήταν περισσότερες κατά €2,65 δισεκ. (+3,7%).

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, έως 09/2023 * Σε ταμειακή και ενοποιημένη βάση. Η Γενική Κυβέρνηση περιλαμβάνει τον Κρατικό Προϋπολογισμό, την Κεντρική Κυβέρνηση (ΔΕΚΟ, λοιπά νομικά πρόσωπα Δημοσίου, Νοσοκομεία), τους προϋπολογισμούς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) και των Ασφαλιστικών Ταμείων (ΟΚΑ)

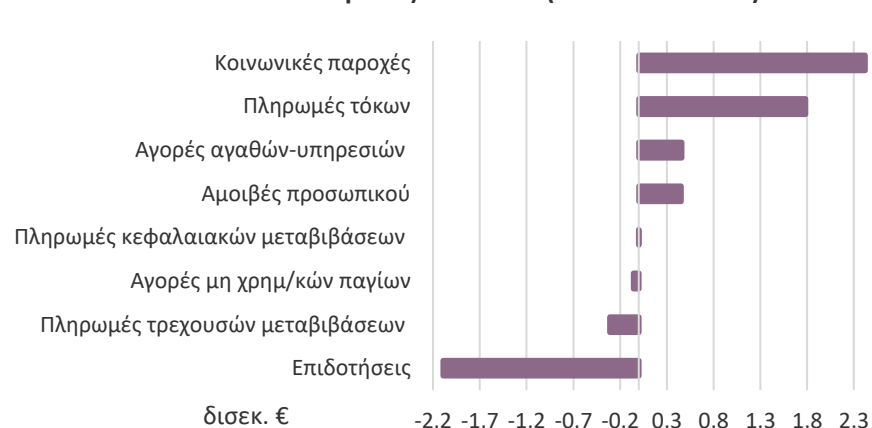
Μικρό έλλειμμα στο ενιάμηνο, από λίγο μεγαλύτερο έλλειμμα πέρυσι. Βελτίωση λόγω μεγαλύτερης αύξησης των εσόδων σε σχέση με τις δαπάνες

Κατηγορίες δημοσίων εσόδων – δαπανών

Μεταβολές εσόδων (Ιαν.-Σεπ. '23-'22)

Μεταβολές δαπανών (Ιαν.-Σεπ. '23-'22)

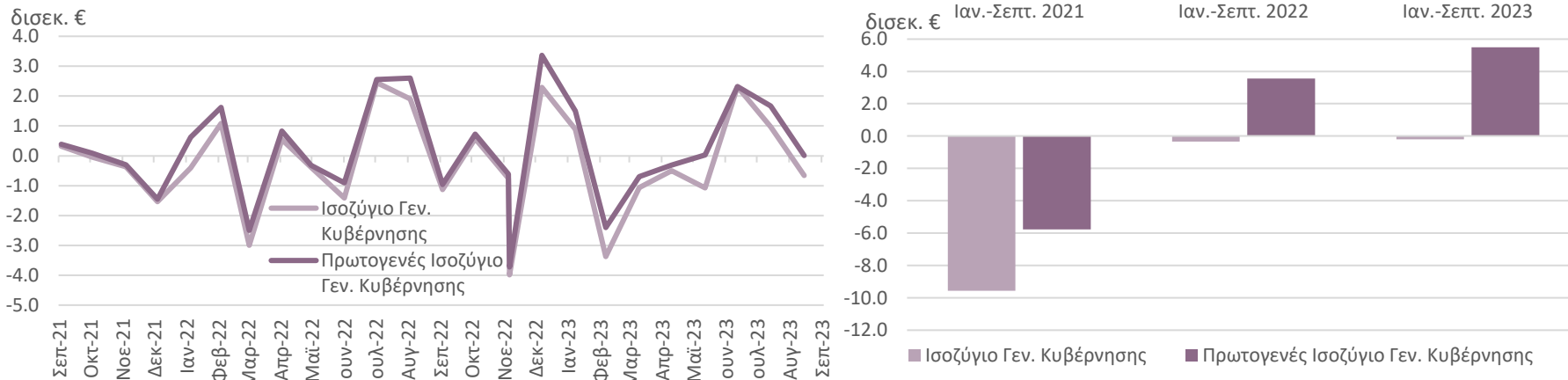
Αύξηση εσόδων στο ενιάμηνο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου σε σχέση με πέρυσι κατά €2,79 δισεκ., με αύξηση σε αρκετές υποκατηγορίες ειδικά στους άμεσους φόρους (+€2,30 δισεκ.). Μεγάλη μείωση στις εισπράξεις κεφαλαιακών μεταβιβάσεων (-€1,26 δισεκ.).

Αύξηση δαπανών κατά €2,65 δισεκ. με αύξηση σε αρκετές υποκατηγορίες, ειδικά στις κοινωνικές παροχές (+€2,42 δισεκ.) και στις πληρωμές τόκων (+€1,78 δισεκ.). Σημαντική μείωση στις επιδοτήσεις (-€2,09 δισεκ.).

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, έως 09/2023

Βελτίωση του πρωτογενούς ισοζυγίου τον Σεπτέμβριο σε οριακό πλεόνασμα, από έλλειμμα πέρυσι.

Ισοζυγιο-Πρωτογενές ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης*

Πλεόνασμα πρωτογενούς δημοσιονομικού ισοζυγίου τον Σεπτέμβριο ύψους €6,2 εκατ., έναντι ελλείμματος €962,9 εκατ. πριν ένα χρόνο. Η βελτίωση προήλθε από τη μεγαλύτερη μείωση των δαπανών σε σχέση με τα έσοδα.

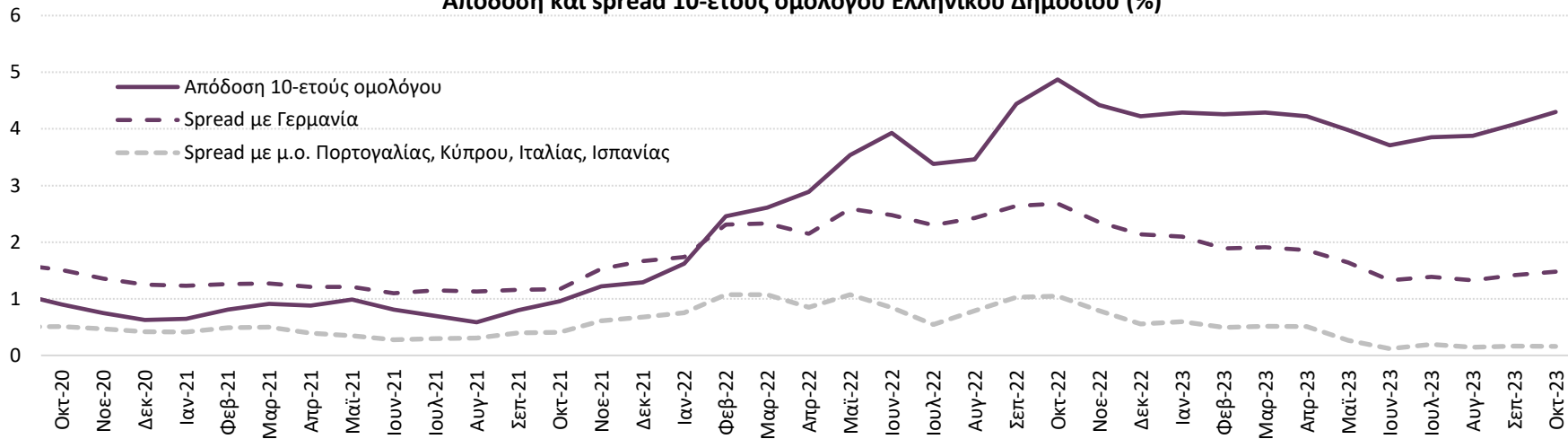
Βελτίωση Ισοζυγίου Γενικής Κυβέρνησης τον Σεπτέμβριο σε σχέση με πριν ένα έτος κατά €470,7 εκατ., σε έλλειμμα €657,7 εκατ.

Στην περίοδο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου, πρωτογενές πλεόνασμα €5,49 δισεκ., έναντι πλεονάσματος €3,56 δισεκ. πριν ένα χρόνο.

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, έως 09/2023 * Σε ταμειακή και ενοποιημένη βάση. Το Ισοζύγιο Γεν. Κυβέρνησης προκύπτει από τη διαφορά εσόδων-δαπανών της. Το Πρωτογενές Ισοζύγιο Γεν. Κυβέρνησης προκύπτει αφαιρώντας τις πληρωμές τόκων από το ισοζύγιο της.

Η μέση απόδοση και το spread των ελληνικών ομολόγων κατέγραψε μικρή άνοδο τον Οκτώβριο...

Απόδοση και spread 10-ετούς ομολόγου Ελληνικού Δημοσίου (%)

... με μέσο επιτόκιο στο 4,3% για το 10-ετές ομόλογο, ενώ το μέσο spread έναντι του αντίστοιχου γερμανικού αυξήθηκε σε 148 από 142 μονάδες βάσης. Σταθερή καταγράφηκε η απόκλιση από τον μέσο όρο της περιφέρειας του νότου της Ευρωζώνης, στις 16 μονάδες βάσης.

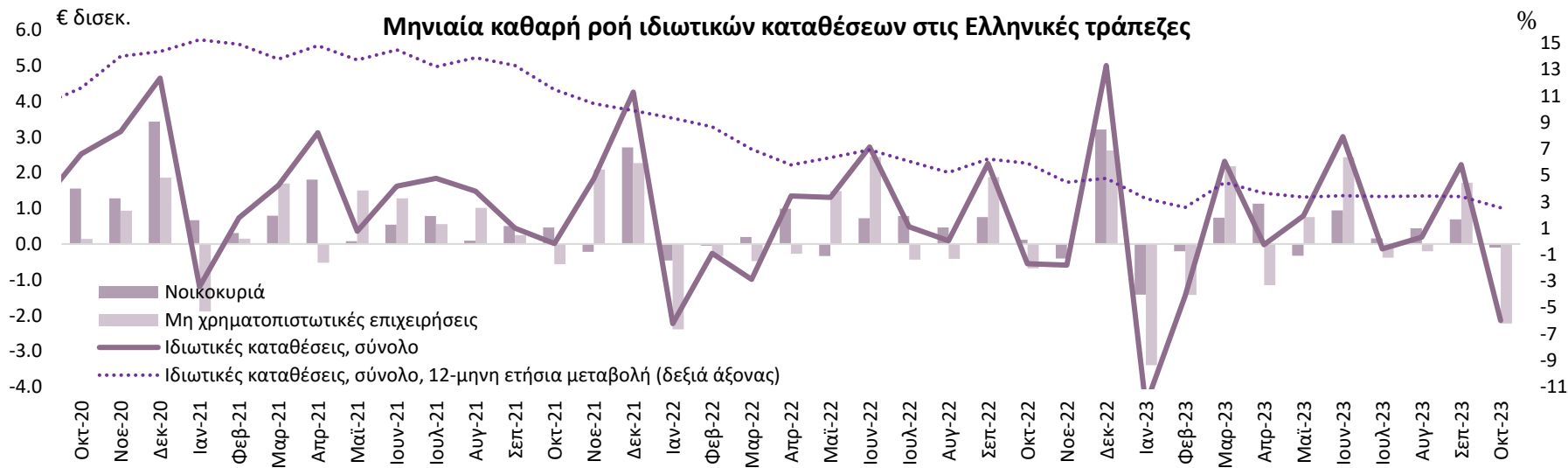

6. Τραπεζικά

Τραπεζικά - Σύνοψη

- Οι **ιδιωτικές καταθέσεις** σημείωσαν σημαντική μείωση τον Οκτώβριο κατά €2,1 δισεκ., λόγω μείωσης των καταθέσεων των επιχειρήσεων και νοικοκυριών κατά €2,0 δισεκ. και €0,1 δισεκ. αντίστοιχα.
- Οι Μη Χρηματοπιστωτικές Επιχειρήσεις (ΜΧΕ) εκταμίευσαν €0,7 δισεκ. **νέα δάνεια τακτής λήξης** τον Οκτώβριο, που αποτελεί μειωμένη ροή σε σχέση με €1,4 δισεκ. τον προηγούμενο μήνα, αλλά και €0,9 δισεκ. τον ίδιο μήνα ένα έτος νωρίτερα.
- Οι **κλάδοι** του εμπορίου και της μεταποίησης απορρόφησαν το υψηλότερο μερίδιο των νέων δανείων τον Οκτώβριο. Η **καθαρή χρηματοδότηση των νοικοκυριών** συνέχισε να συρρικνώνεται.
- Τα **επιτόκια νέου δανεισμού** προς τις επιχειρήσεις σημείωσαν οριακή πτώση τον Οκτώβριο σε 6,1%, με την απόκλισή τους από τον μέσο όρο της Ευρωζώνης να μειώνεται. Τα επιτόκια νέας στεγαστικής πίστης αυξήθηκαν, με διεύρυνση της απόκλισής τους από τον μ.ό. της Ευρωζώνης.
- Η **χρηματιστηριακή αγορά** μετοχών κατέγραψε ισχυρή άνοδο τον Νοέμβριο, κατά 6,9%, με οδηγό τον τραπεζικό δείκτη, ο οποίος κινήθηκε ανοδικά κατά 12,4%. Η μέση ημερήσια αξία συναλλαγών αυξήθηκε στα €169,5 εκατ. τον Νοέμβριο. Σημαντική ήταν η θετική επίδραση από τη διάθεση μετοχών της Εθνικής Τράπεζας από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας στα μέσα του μήνα.

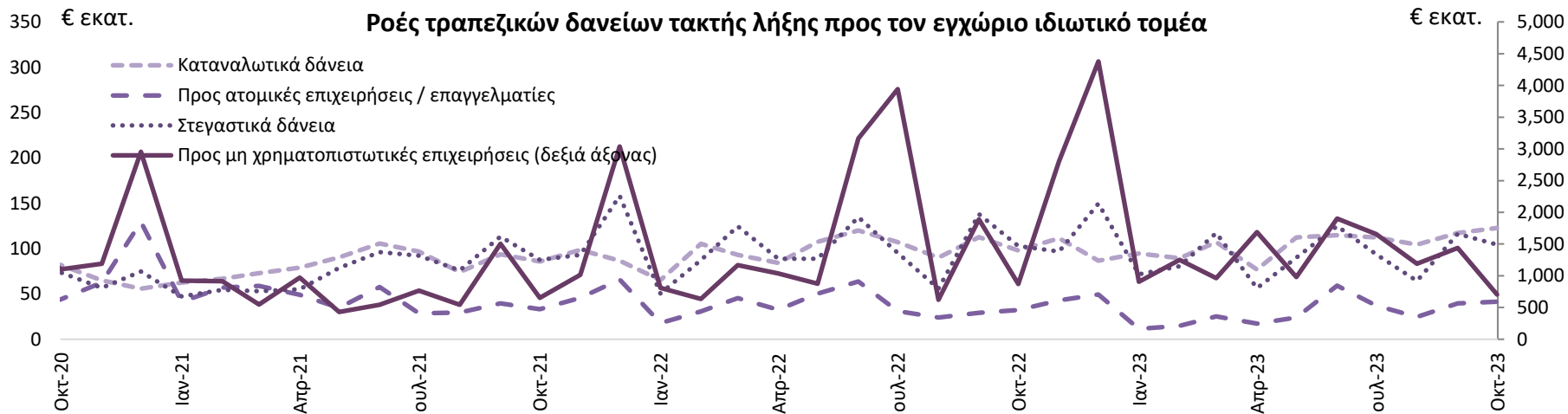
Οι τραπεζικές καταθέσεις των ιδιωτών μειώθηκαν τον Οκτώβριο κατά €2,1 δισεκ...

... λόγω μείωσης των καταθέσεων των επιχειρήσεων κατά €2,0 δισεκ. και των νοικοκυριών κατά €0,1 δισεκ. Ο 12-μηνος ρυθμός ετήσιας αύξησης των ιδιωτικών καταθέσεων μειώθηκε σε 2,5%.

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, έως 10/2023

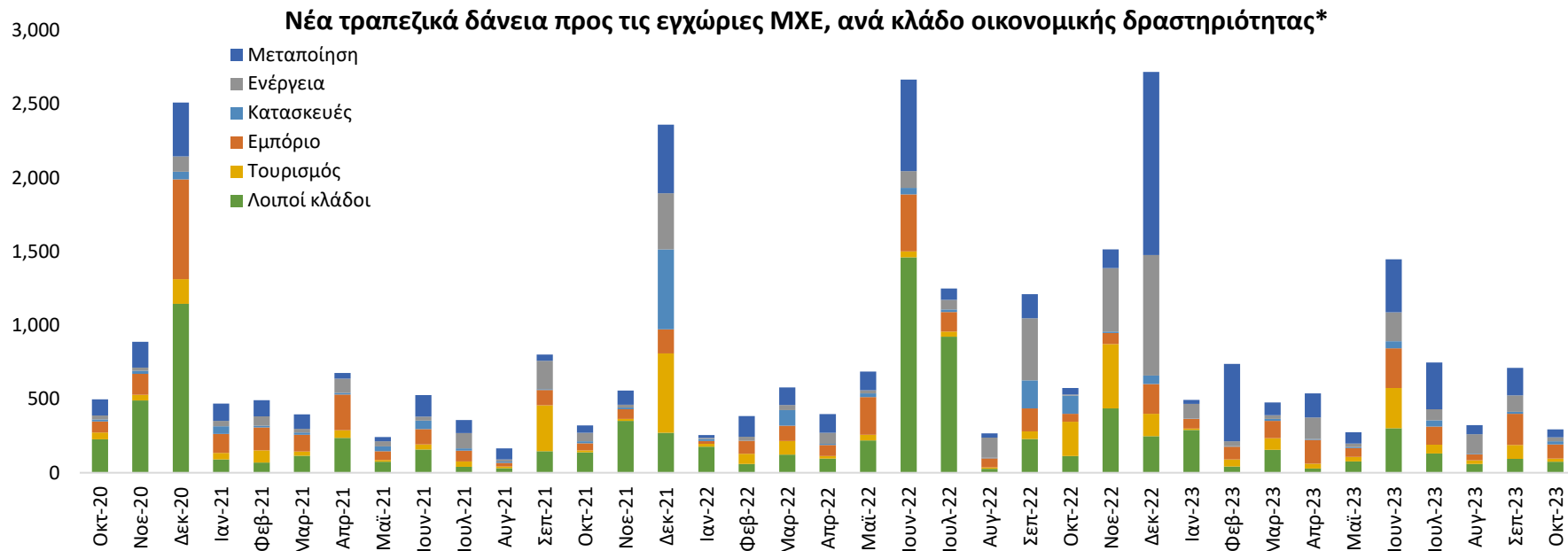
Οι Μη Χρηματοπιστωτικές Επιχειρήσεις (ΜΧΕ) εκταμίευσαν €0,7 δισεκ. νέα δάνεια τακτής λήξης τον Οκτώβριο...

... σε σύγκριση με €1,4 δισεκ. τον προηγούμενο μήνα, αλλά και €0,9 δισεκ. τον ίδιο μήνα του 2022. Η καθαρή χρηματοδότηση των νοικοκυριών συνέχισε να συρρικνώνεται, με €227 εκατ. νέα δάνεια τον Οκτώβριο.

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, έως 10/2023

Οι κλάδοι του εμπορίου και της μεταποίησης απορρόφησαν το μεγαλύτερο μερίδιο των νέων δανείων τον Οκτώβριο

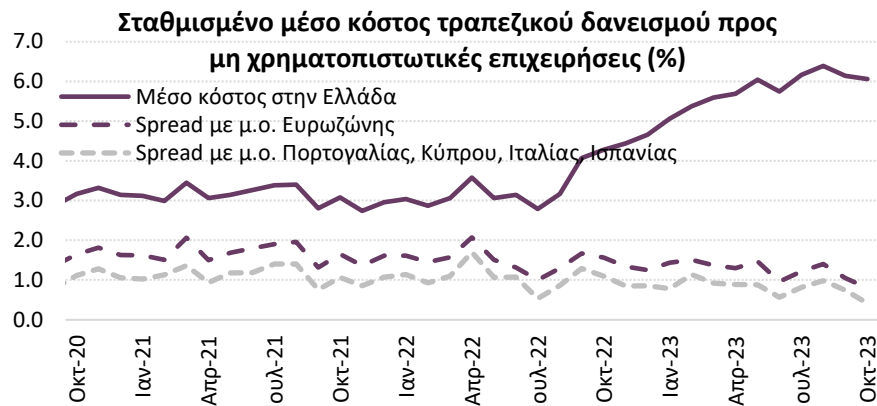

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, έως 10/2023

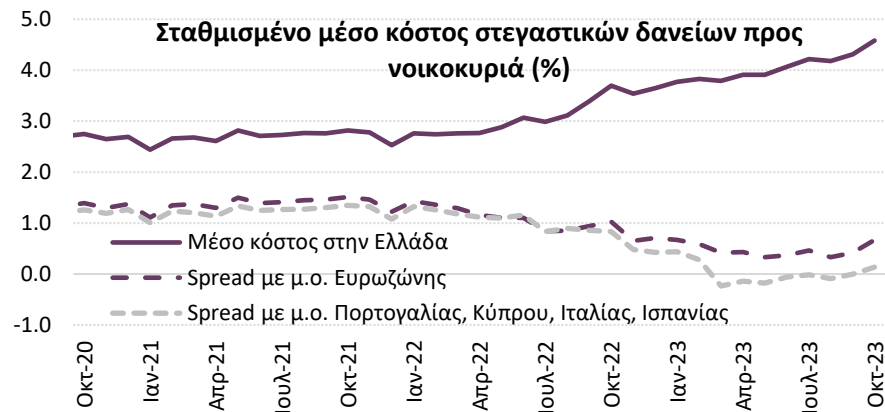
*Ως νέα δάνεια ορίζονται τα δάνεια σε όλα τα νομίματα των οποίων η ημερομηνία σύμβασης ανήκει στον εκάστοτε μήνα αναφοράς. Τα ποσά νέων δανείων ανά κλάδο αποτυπώνουν συνολικές μηνιαίες εκταμιεύσεις που καταγράφονται στη βάση AnaCredit. Η AnaCredit είναι μια κοινή βάση αναλυτικών πιστωτικών δεδομένων στην Ευρωζώνη, που δημιουργήθηκε κατόπιν πρωτοβουλίας της ΕΚΤ. Τα δεδομένα αφορούν αποκλειστικά χορηγήσεις προς εγχώριες επιχειρήσεις.

Τα μέσα επιτόκια κινήθηκαν ανοδικά τον Οκτώβριο στα νέα στεγαστικά δάνεια, ενώ κατέγραψαν μικρή κάμψη στα νέα επιχειρηματικά

Το κόστος νέου δανεισμού των επιχειρήσεων μειώθηκε σε 6,1%, με την απόκλιση από τον μ.ό. της Ευρωζώνης να μειώνεται σε 80 από 105 μ.β.

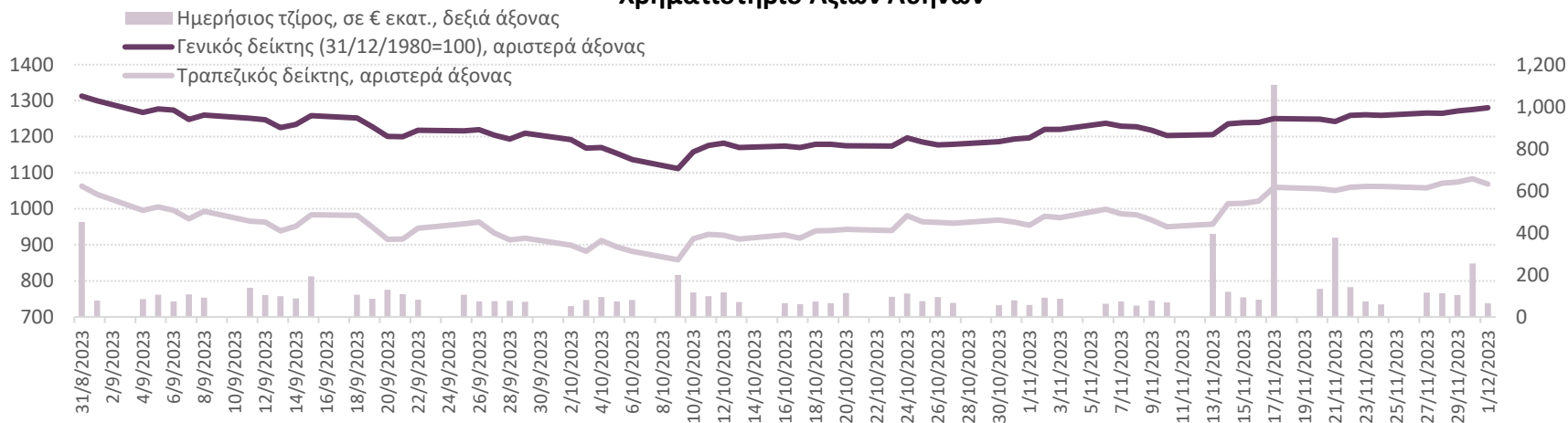
Το επιτόκιο νέων στεγαστικών δανείων προς τα νοικοκυριά αυξήθηκε σε 4,6%, με την απόκλιση από τον μ.ό. της Ευρωζώνης να αυξάνεται στις 67 μ.β., από 42 μ.β.

Το μέσο κόστος νέου δανεισμού των επιχειρήσεων είναι υψηλότερο του μ.ό. του «νότου» της Ευρωζώνης, κατά 41 μ.β. Αντίστοιχα, το μέσο κόστος νέου δανεισμού των νοικοκυριών για στέγαση είναι υψηλότερο του μ.ό. του «νότου» κατά 13 μ.β..

Οι τιμές των μετοχών κατέγραψαν σημαντική άνοδο τον Νοέμβριο, κατά 6,9%...

Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών

... με οδηγό τον τραπεζικό δείκτη που κατέγραψε κέρδη κατά 12,4%.

Ο μέσος όγκος ημερησίων συναλλαγών αυξήθηκε στα €169,5 εκατ. τον Νοέμβριο, από €88,1 εκατ. τον προηγούμενο μήνα, υψηλότερα από τον μέσο όγκο ημερησίων συναλλαγών το 2022 στα €70,9 εκατ. Σημαντική ήταν η θετική επίδραση της διάθεσης μετοχών της Εθνικής Τράπεζας από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας στα μέσα του μήνα.

Πηγές: Ot.gr, έως 11/2023

7. Ενέργεια

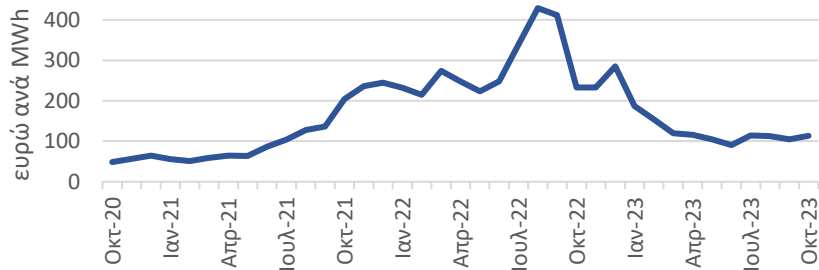
Ενέργεια - Σύνοψη

- Στην **αγορά ηλεκτρικής ενέργειας** τον Οκτώβριο, η κατανάλωση αυξήθηκε οριακά κατά 0,8% σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2022 ενώ, το κόστος της ηλεκτρικής ενέργειας στη χονδρεμπορική αγορά μειώθηκε 51% σε ετήσια βάση.
- Η **εγκατεστημένη ισχύς των ΑΠΕ** τον Σεπτέμβριο σημείωσε αύξηση με προσθήκη 97 MW.
- Η **παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ** μειώθηκε οριακά τον Οκτώβριο κατά 0,2% συγκριτικά με τον ίδιο μήνα του 2022 ενώ, το ενεργειακό ισοζύγιο ήταν εξαγωγικό.
- Η **μέση τιμή δικαιωμάτων εκπομπών CO₂** μειώθηκε τον Νοέμβριο κατά 6,3%.

Μείωση στο κόστος ηλεκτρικής ενέργειας τον Οκτώβριο. Μείωση της τιμής δικαιωμάτων εκπομπών CO₂ τον Νοέμβριο.

Το κόστος ηλεκτρικής ενέργειας στη χονδρεμπορική αγορά τον Οκτώβριο μειώθηκε κατά 51% σε ετήσια βάση

Μεσοσταθμική τιμή αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στο διασυνδεδεμένο σύστημα

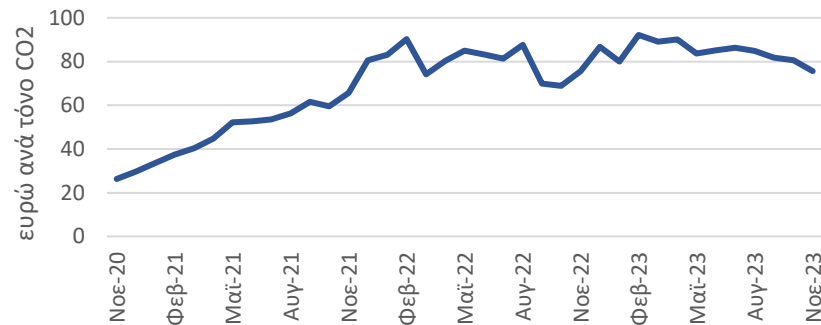

Η μεσοσταθμική τιμή αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας (Οριακή Τιμή Συστήματος) διαμορφώθηκε τον Οκτώβριο στα 113 €/MWh. Αυξήθηκε κατά 7,9% σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα

Πηγή: ΑΔΜΗΕ, έως 10/2023

Η τιμή των δικαιωμάτων εκπομπών CO₂ μειώθηκε οριακά τον Νοέμβριο

Μέση τιμή δικαιωμάτων εκπομπών CO₂ (EUA units)

Η μέση τιμή των δικαιωμάτων εκπομπών CO₂ τον Νοέμβριο διαμορφώθηκε στα 75,57 €/tCO₂. Μειώθηκε κατά 6,3% σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα.

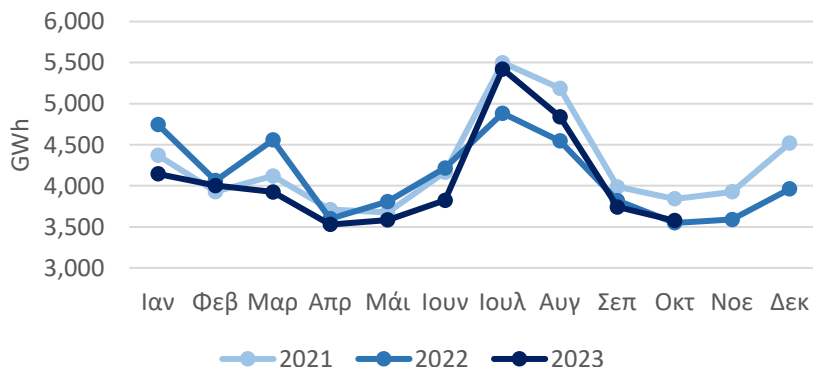
Πηγή: EEX - Emission Spot Primary Market Auction Report, έως 11/2023

Οριακή αύξηση στην κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας τον Οκτώβριο. Οι επενδύσεις σε ΑΠΕ διατήρησαν τον Σεπτέμβριο τον ανοδικό ρυθμό τους.

Η κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας στο διασυνδεδεμένο σύστημα διαμορφώθηκε τον Σεπτέμβριο στις 3.577 GWh. Αυξήθηκε κατά 0,8% σε ετήσια βάση.

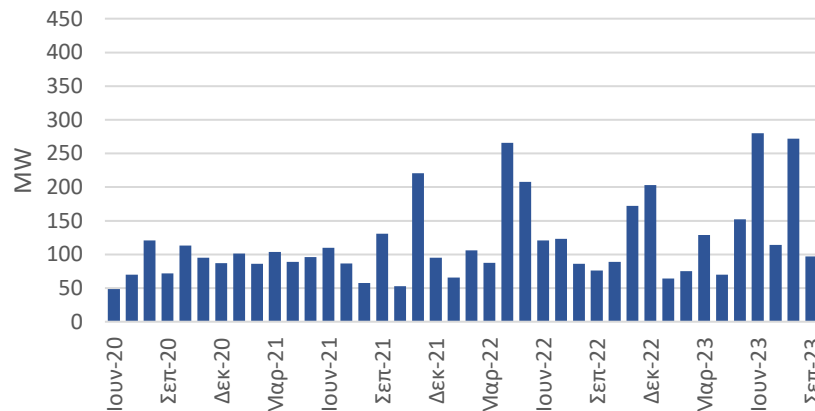
Η εγκατεστημένη ισχύς ΑΠΕ για ηλεκτροπαραγωγή αυξήθηκε τον Σεπτέμβριο του 2023 κατά 97 MW

Κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας στο διασυνδεδεμένο σύστημα

Πηγή: ΑΔΜΗΕ, έως 10/2023

Νέα εγκατεστημένη ισχύς ΑΠΕ

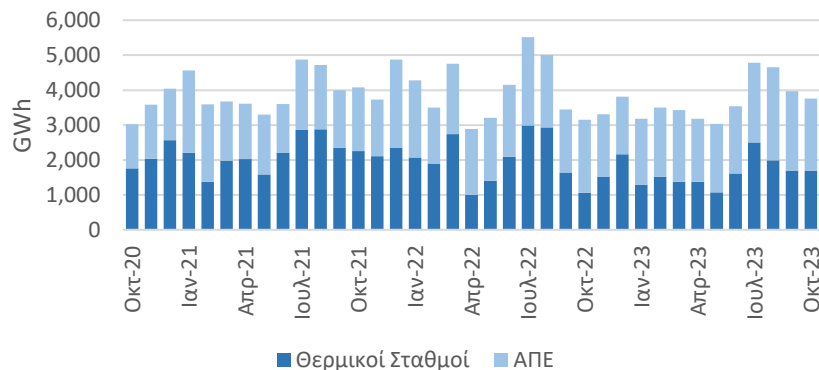
Πηγή: ΔΑΠΕΕΠ, έως 09/2023

Η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από θερμικούς σταθμούς αυξήθηκε και από ΑΠΕ μειώθηκε οριακά τον Οκτώβριο. Εξαγωγικό το ισοζύγιο ενέργειας.

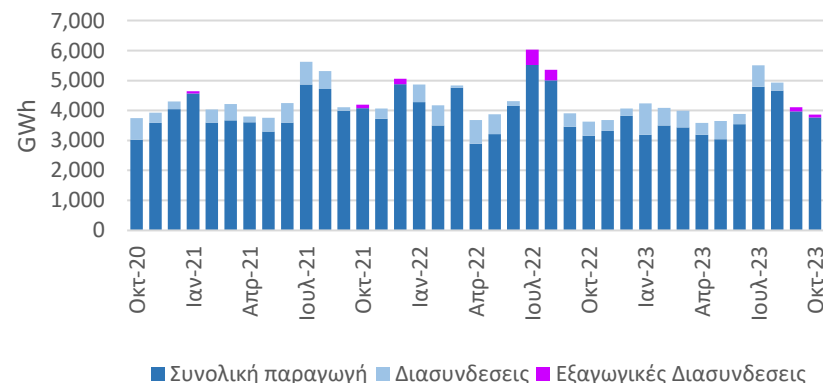
Η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από θερμικούς σταθμούς στο διασυνδεδεμένο σύστημα τον Οκτώβριο αυξήθηκε κατά 58% και από ΑΠΕ μειώθηκε οριακά κατά 0,2% σε ετήσια βάση

Η συνολική εγχώρια παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας τον Οκτώβριο αυξήθηκε κατά 19,4%. Το ισοζύγιο διασυνδέσεων ήταν εξαγωγικό με μερίδιο 2,6% στη συνολική παραγωγή ενώ τον ίδιο μήνα πέρυσι ήταν εισαγωγικό

Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από θερμικούς σταθμούς και ΑΠΕ* στο διασυνδεδεμένο σύστημα

Συνολική παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και ισοζύγιο διασυνδέσεων στο διασυνδεδεμένο σύστημα*

Πηγή: ΑΔΜΗΕ, έως 10/2023

Πηγή: ΑΔΜΗΕ, έως 10/2023

8. Ειδικό θέμα*

«Το αποτύπωμα του κλάδου της ιδιωτικής ασφάλισης στην ελληνική οικονομία»

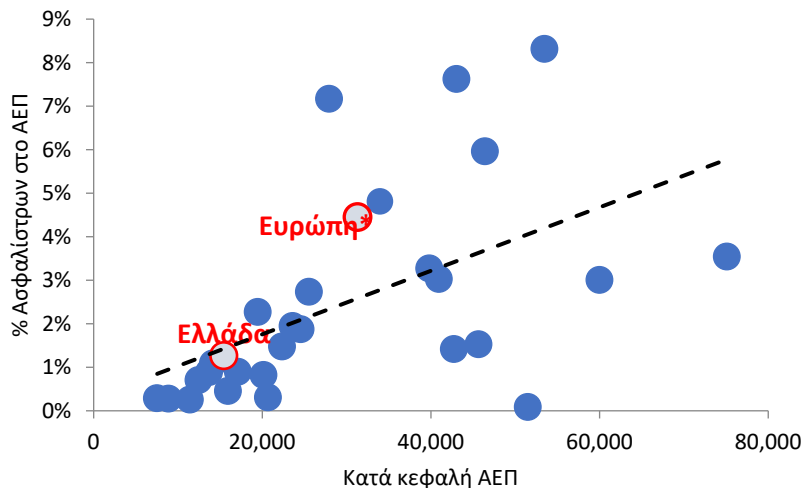
*Βασισμένο σε [μελέτη](#) του IOBE (2023), που εκπονήθηκε με την υποστήριξη της ΕΑΕΕ.

Σύνοψη

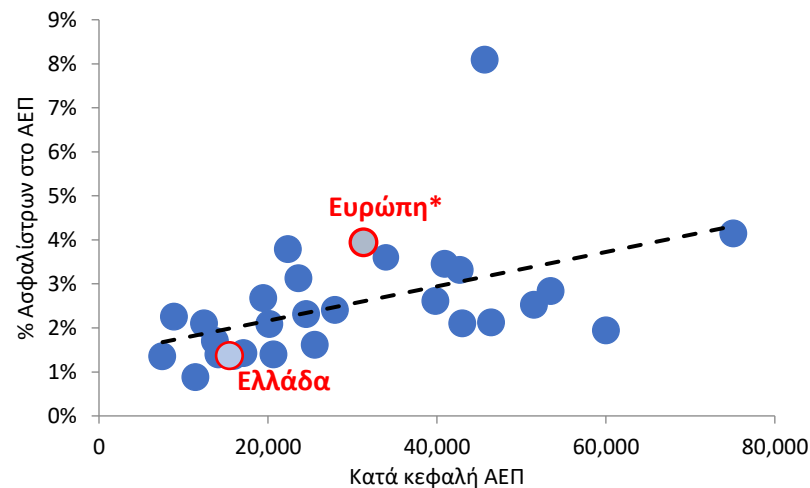
- Σε χώρες με υψηλότερο **κατά κεφαλήν ΑΕΠ** ανά την Ευρώπη, καταγράφεται υψηλότερη δραστηριότητα και συμμετοχή του κλάδου της ιδιωτικής ασφάλισης στην οικονομία.
- Ο **βαθμός διείσδυσης της ιδιωτικής ασφάλισης στην Ελλάδα** παραμένει αναλογικά πολύ μικρός, σε σχέση με άλλες Ευρωπαϊκές χώρες. Τα ασφαλιστρα ως ποσοστό του ΑΕΠ είναι χαμηλότερα στην Ελλάδα και στους δύο κλάδους ασφάλισης (ζημιών και ζωής), με μεγαλύτερη απόσταση της Ελλάδας να εντοπίζεται στον βαθμό ανάπτυξης των ασφαλίσεων ζωής.
- Ο διαμεσολαβητικός **ρόλος των τραπεζών** για την ανάπτυξη και διάδοση των προϊόντων ιδιωτικής ασφάλισης είναι σημαντικός στην Ελλάδα, ιδιαίτερα σε σχέση με τα προϊόντα ατομικής ασφάλισης. Η μελλοντική σύγκλιση του βαθμού ανάπτυξης του κλάδου ιδιωτικής ασφάλισης στην Ελλάδα με τον μέσο όρο στην Ευρώπη δημιουργεί προοπτικές για αύξηση και της σχετικής δραστηριότητας των εμπορικών τραπεζών.
- Οι **χρηματοοικονομικές επενδύσεις** των ασφαλιστικών επιχειρήσεων που λειτουργούν στην Ελλάδα αυξάνονται συστηματικά τα πρόσφατα έτη, ωστόσο, παραμένουν σημαντικά χαμηλότερες από την υπόλοιπη Ευρώπη, αναλογικά με το ΑΕΠ. Αυτό δημιουργεί ευκαιρίες για τη δυνατότητα σημαντικής συμβολής του κλάδου για την ανάκαμψη των επενδύσεων στο σύνολο της οικονομίας.
- Η **συνολική συμβολή του κλάδου ιδιωτικής ασφάλισης** στο ΑΕΠ εκτιμάται σε €2,5 δισ. το 2022, με σημαντική ευκαιρία για περαιτέρω συμβολή σε περίπτωση σύγκλισης του μεγέθους του κλάδου με την Ευρώπη. Η συνολική συμβολή της ιδιωτικής ασφάλισης στην εγχώρια απασχόληση εκτιμάται σε 49,7 χιλιάδες θέσεις εργασίας πλήρους απασχόλησης το 2022

Σε χώρες με υψηλότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ καταγράφεται υψηλότερη δραστηριότητα του κλάδου ιδιωτικής ασφάλισης στην οικονομία

Διείσδυση ιδιωτικής ασφάλισης ζωής και επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης στην Ευρώπη, 2020

Διείσδυση ιδιωτικής ασφάλισης ζημιών και επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης στην Ευρώπη, 2020

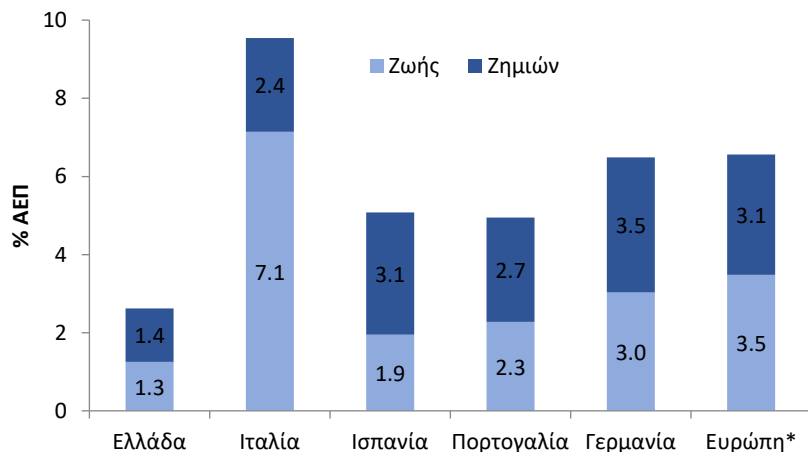
Μεγαλύτερη διασπορά παρατηρείται στη διείσδυση των ασφαλίσεων ζωής, κυρίως λόγω διαφορών στη δομή των συνταξιοδοτικών συστημάτων.

Πηγή: Insurance Europe, Eurostat. Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

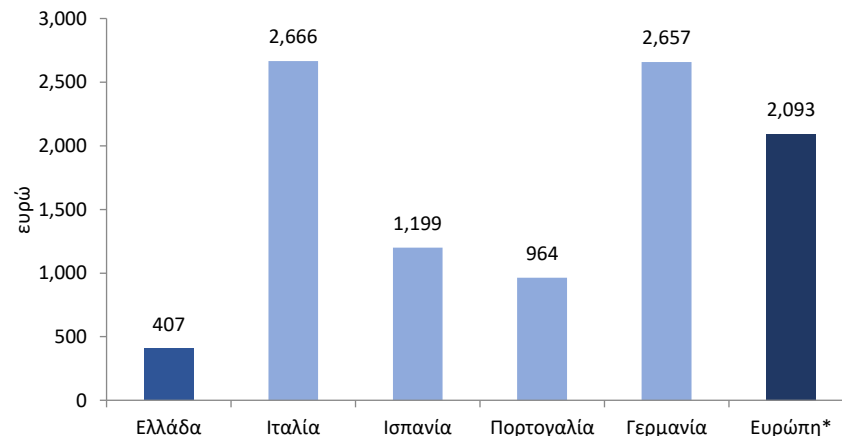
*Η Ευρώπη περιλαμβάνει τις ΕΕ-27, Ηνωμένο Βασίλειο, Ελβετία, Νορβηγία, Ισλανδία και Τουρκία.

Ο βαθμός διείσδυσης της ιδιωτικής ασφάλισης στην Ελλάδα παραμένει αναλογικά πολύ μικρός, σε σχέση με άλλες Ευρωπαϊκές χώρες

Ασφάλιστρα ως ποσοστό του ΑΕΠ σε επιλεγμένες χώρες, 2020

Κατά κεφαλή ασφάλιστρα ζωής και ζημιών, 2020

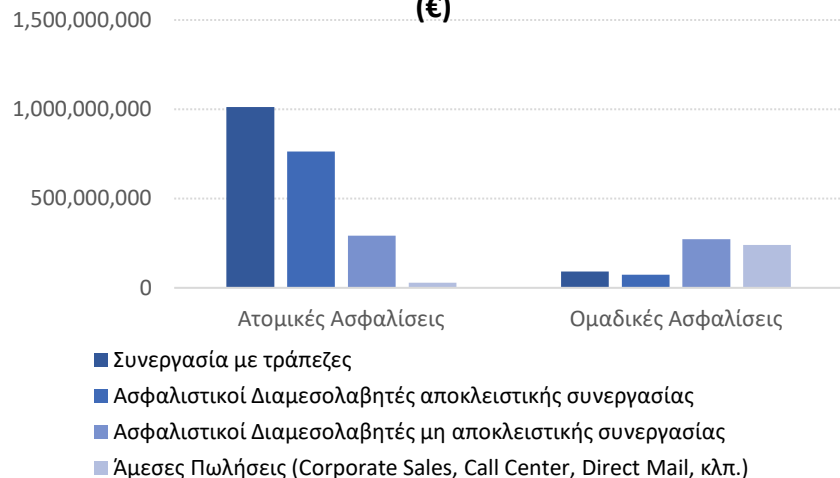
Τα ασφάλιστρα ως ποσοστό του ΑΕΠ είναι χαμηλότερα στην Ελλάδα και στους δύο κλάδους ασφάλισης (ζημιών και ζωής), ενώ οι ασφαλίσεις ζημιών καλύπτουν μεγαλύτερο τμήμα του συνόλου της αγοράς. Μεγαλύτερη απόσταση της Ελλάδας εντοπίζεται στον βαθμό ανάπτυξης των ασφαλίσεων ζωής.

Πηγή: Insurance Europe, Eurostat. Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

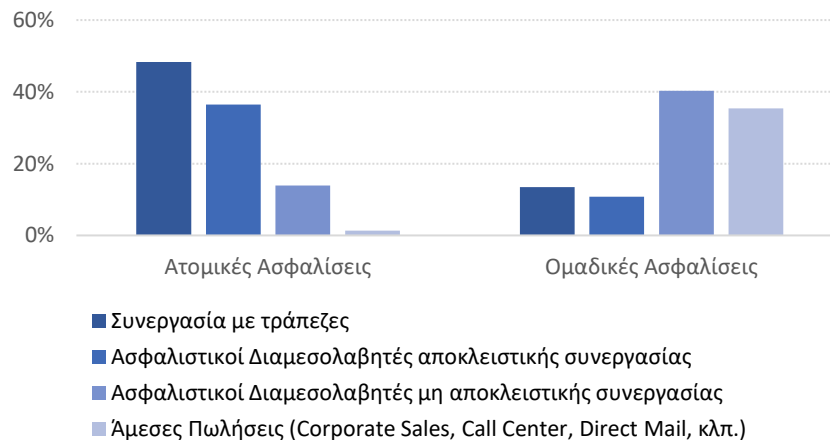
*Η Ευρώπη περιλαμβάνει τις ΕΕ-27, Ηνωμένο Βασίλειο, Ελβετία, Νορβηγία, Ισλανδία και Τουρκία.

Ο ρόλος των τραπεζών για την ανάπτυξη και διάδοση των προϊόντων ιδιωτικής ασφάλισης είναι σημαντικός στην Ελλάδα...

Κατανομή παραγωγής ασφαλιστρών ζωής το 2022
(€)

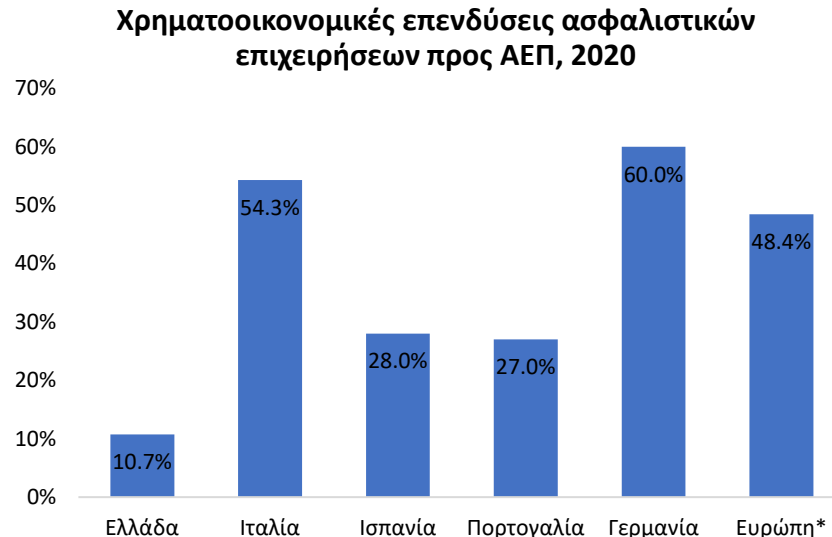
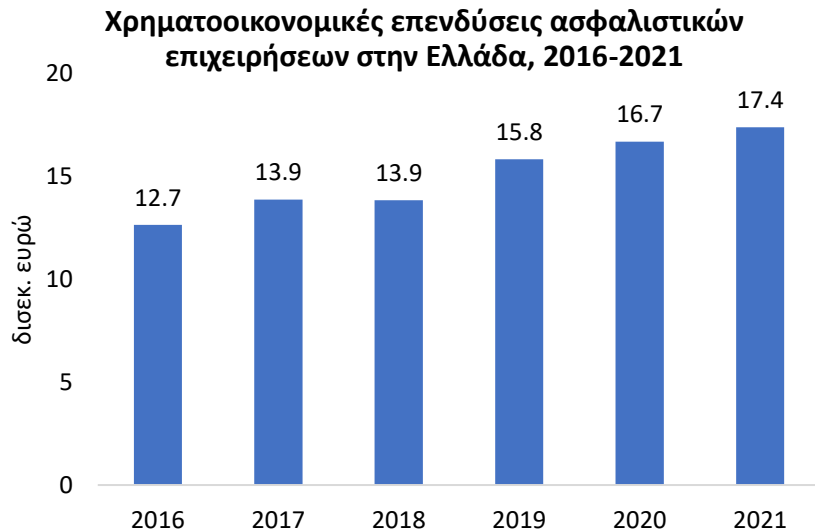
Κατανομή παραγωγής ασφαλιστρών ζωής το 2022
(% του συνόλου)

... ιδιαίτερα σε σχέση με τα προϊόντα ατομικής ασφάλισης. Η μελλοντική σύγκλιση του βαθμού ανάπτυξης του κλάδου ιδιωτικής ασφάλισης στην Ελλάδα με τον μέσο όρο στην Ευρώπη δημιουργεί προοπτικές για αύξηση και της σχετικής δραστηριότητας των εμπορικών τραπεζών.

Πηγή: Οικονομικά στοιχεία ασφαλιστικών επιχειρήσεων ΕΑΕΕ, Insurance Europe. Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Οι χρηματοοικονομικές επενδύσεις των ασφαλιστικών επιχειρήσεων που λειτουργούν στην Ελλάδα αυξάνονται συστηματικά τα πρόσφατα έτη, σε €17,4 δισ. το 2021...

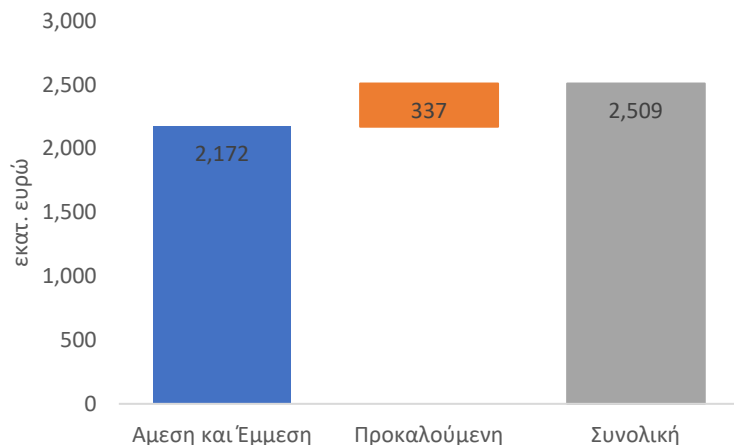
...ωστόσο, παραμένουν σημαντικά χαμηλότερες από την υπόλοιπη Ευρώπη, αναλογικά με το ΑΕΠ. Η χαμηλή βάση δημιουργεί ευκαιρίες για τη δυνατότητα σημαντικής συμβολής του κλάδου για την ανάκαμψη των επενδύσεων στο σύνολο της οικονομίας.

Πηγή: Οικονομικά στοιχεία ασφαλιστικών επιχειρήσεων ΕΑΕΕ, Insurance Europe. Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

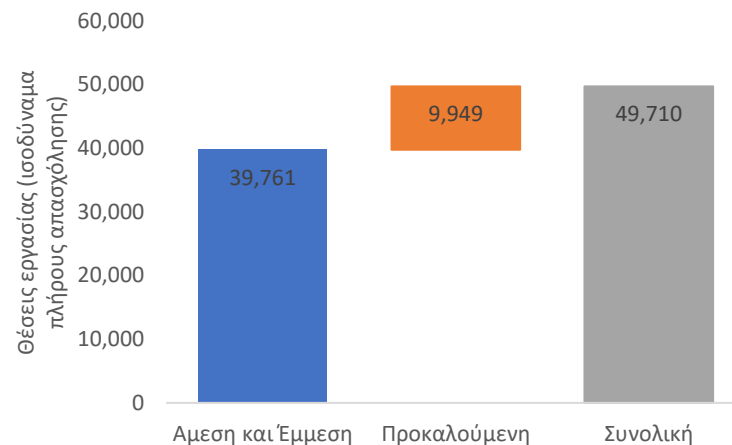
*Η Ευρώπη περιλαμβάνει τις ΕΕ-27, Ηνωμένο Βασίλειο, Ελβετία, Νορβηγία, Ισλανδία και Τουρκία.

Η συνολική συμβολή του κλάδου ιδιωτικής ασφάλισης εκτιμάται σε €2,5 δισ. το 2022, με σημαντική ευκαιρία για περαιτέρω συμβολή σε περίπτωση σύγκλισης με την Ευρώπη

Συνολική επίδραση της ιδιωτικής ασφάλισης στο ΑΕΠ, 2022

Συνολική επίδραση της ιδιωτικής ασφάλισης στην απασχόληση, 2022

Η συνολική συμβολή της ιδιωτικής ασφάλισης στην εγχώρια απασχόληση εκτιμάται σε 49,7 χιλιάδες θέσεις εργασίας πλήρους απασχόλησης το 2022.

Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE στη βάση υποδείγματος εισροών-εκροών.

▶ DISCLAIMER

By receiving this document, the Recipient accepts and agrees to be bound by the following obligations and limitations:

The above material has been prepared by Attica Bank and IOBE for the exclusive use of the selected parties to whom it is delivered. Neither the whole or any part of the information in this presentation may be disclosed to or used by any other person or used for any other purpose without the prior consent of Attica Bank.

Neither Attica Bank nor any of its connected persons accept any liability or responsibility for the accuracy or completeness of, nor make any representation or warranty, express or implied, with respect to, the information on which this material is based or that this information remains unchanged after the issue of this presentation. In addition, the reader of the material agrees that Attica Bank and all “connected persons” neither owe nor accept any duty or responsibility to the former, whether in contract or in tort (including without limitation, negligence and breach of statutory duty), and shall not be liable in respect of any loss, damage or expense of whatsoever nature which is caused by any use the reader may choose to make of this material, or which is otherwise consequent upon the gaining of access to the report by the reader.

The content of this material should not be construed as a solicitation or a recommendation. It has been prepared for information purposes only and is purely indicative. It does not constitute an offer or invitation for sale or purchase of securities or any of the businesses or assets described herein or any form of commitment, advice, recommendation or valuation opinion on the part of Attica Bank or its connected persons. No part of this material should form basis of or can be relied upon in connection with any contract or investment decision or commitment relating thereto.

This material should not be regarded by the Recipient as a substitute for the exercise of its own judgment and the Recipient is expected to rely on its own due diligence, if it wishes to proceed further.

Additionally, the Recipient should not construe the contents of this material as legal, tax, accounting or investment advice. The Recipient should consult its own independent counsel, tax and financial advisers as to financial, tax legal and related matters concerning any transaction described herein. This material does not purport to be all-inclusive or to contain all of the information that the Recipient may require or request.

The present material may contain targets, prospects, returns and/or opinions which obviously involve elements of subjective judgment. Any opinions expressed in this material are subject to change without notice. Forward looking statements may also be contained. Attica Bank gives no undertaking and is under no obligation to update these targets, prospects or potential statements for events or circumstances that occur subsequent to the date of this material or to update or keep current any of the information contained herein and this material and there exists no representation that it will do so.

Actual results will vary from the projections or targets mentioned and such variations may be material.

In this notice “Attica Bank” means Attica Bank S.A. and its “connected persons” means the shareholders, subsidiaries and the respective directors, officers, employees and agents of each of them

ATTICA BANK S.A.

Financial Analysis Sub-Department

23 Omirou Str. 106 72, Athens, Greece

e-mail: InvestorRelations@atticabank.gr

Tel.: +30 210 3669132

Fax: +30 210 3669410